MUSIEK

Nasionale Kurrikulumverklaring (NKV)

Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring

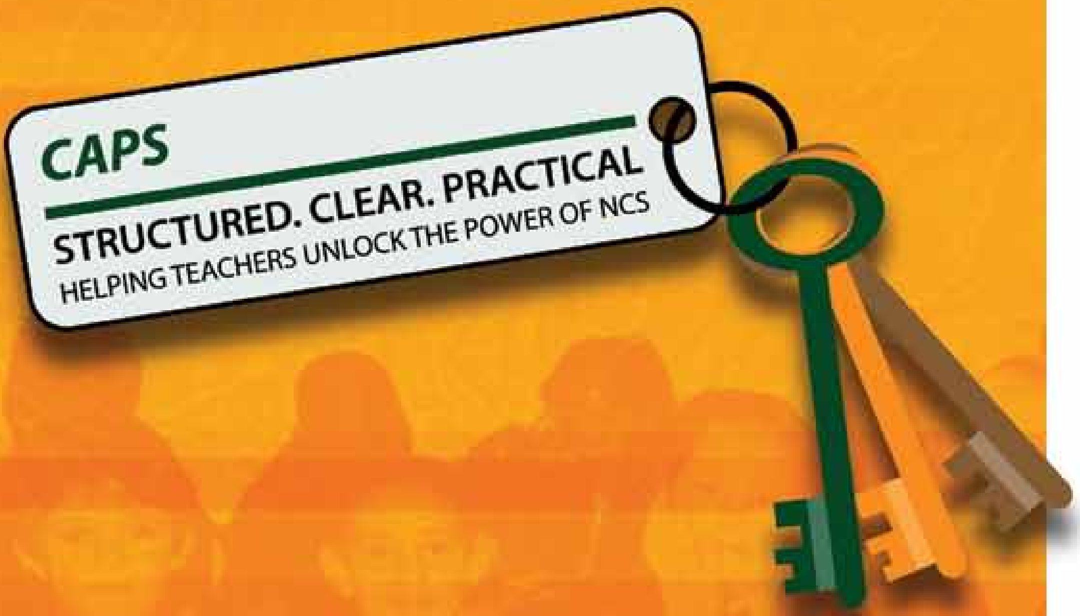

Verdere Onderwys- en Opleidingsfase
Graad 10-12

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

KURRIKULUM- EN ASSESSERINGSBELEIDSVERKLARING GRAAD 10-12

MUSIEK

Departement van Basiese Onderwys
Strubenstraat 222
Privaatsak X895
Pretoria 0001
Suid-Afrika
Tel: +27 12 357 3000
Faks: +27 12 323 0601

Pleinstraat 120 Privaatsak X9023
Kaapstad 8000
Suid-Afrika
Tel: +27 21 465 1701
Faks: +27 21 461 8110
Webtuiste: http://www.education.gov.za

© 2011 Departement van Basiese Onderwys

ISBN: 978-1-4315-0626-2

Ontwerp en uitleg deur: Ndabase Printing Solution

Gedruk deur: Staatsdrukkery

VOORWOORD VAN DIE MINISTER

Die nasionale kurrikulum is die hoogtepunt van ons poging oor 'n tydperk van 17 jaar om die apartheidskurrikulum wat ons geërf het, te hervorm. Sedert die aanvang van demokrasie het ons gepoog om die kurrikum op die waardes deur die Grondwet (Wet No. 108 van 1998) geÏnspireer, te skoei. Die Aanhef van die Grondwet verklaar die doelstellings van die Grondwet soos volg:

- Die verdeeldheid van die verlede te heel en 'n samelewing gegrond op demokratiese waardes, maatskaplike geregtigheid en basiese menseregte te skep;
- Die lewensgehalte van alle burgers te verhoog en die potensiaal van elke mens te onsluit;
- Die grondslag te lê vir 'n demokratiese en oop samelewing waarin regering gebaseer is op die wil van die bevolking en elke burger gelyk deur die reg beskerm word; en
- 'n Verenigde demokratiese Suid-Afrika te bou wat sy regmatige plek as soewereine staat in die gemeenskap van nasies inneem.

Onderwys en die kurrikulum het 'n belangrike rol om in die verwesenliking van hierdie doelstellings te vervul.

Uitkomsgebaseerde onderwys, wat in 1997 ingestel is, was 'n poging om die verdeeldheid van die verlede te heel, maar die ondervinding van implementering het as aansporing vir 'n kurrikulumvernuwing in 2000 gedien. Dit het tot die eerste kurrikulumvernuwing, naamlik die *Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring (2002)* en die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad 10-12 (2002)*, gelei.

Deurlopende implementeringsuitdagings het tot 'n volgende kurrikulumvernuwing in 2009 gelei, naamlik die hersiening van die *Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring (2002)* en die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad 10-12 (2002*) wat tot die ontwikkeling van hierdie dokument gelei het.

Sedert 2012 is die twee onderskeie nasionale kurrikulumverklarings, naamlik diè vir Graad R-9 en Graad 10-12 in 'n enkele dokument, wat voortaan slegs as die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12*, bekend sal staan, gealmalgameer. Hoewel die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* sy vertrekpunt in die vorige kurrikulum vind, het daar wel vernuwing ingetree wat ten doel het om groter duidelikheid oor dit wat op 'n kwartaal-tot-kwartaal-grondslag onderrig en geleer moet word, te verskaf.

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* is 'n beleidsverklaring met betrekking tot onderrig en leer in Suid-Afrikaanse skole en is in die volgende dokumente vervat:

(a) Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklarings vir alle vakke in hierdie dokument opgeneem;

(b) *Nasionale beleid met betrekking tot die program-en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12*; en

(c) *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R-12*.

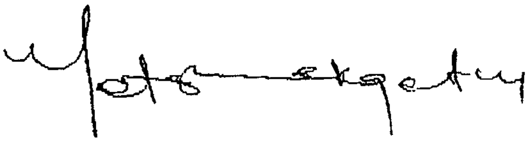

MEV ANGIE MOTSHEKGA, LP
MINISTER VAN BASIESE ONDERWYS

INHOUDSOPGAWE

AFDELING 1 INLEIDING TOT DIE KURRIKULUM EN ASSESSERINGS BELEIDSVERKLARINGS 3

1.1 Agtergrond 3

1.2 Oorsig 3

1.3 Algemene doelstellings van die Suid-Afrikaanse Kurrikulum 4

1.4 Tydstoekenning 6

1.4.1 Grondslagfase 6

1.4.2 Intermediêre Fase 6

1.4.3 Senior Fase 7

1.4.4 Graad 10-12 7

AFDELING 2: INLEIDING TOT MUSIEK 8

2.1 Wat is Musiek, die vak? 8

2.2 Doelstellings 8

2.3 Instrumente wat aangebied kan word 8

2.4 Bane 9

2.5 Tydtoedeling vir Musiek 11

2.6 Progressie 11

2.7 Onderwysers 12

AFDELING 3: OORSIG OOR TEMAS PER KWARTAAL EN JAARLIKSE ONDERRIGPLANNE 13

3.1 Oorsig oor temas en tydsindeling 13

3.2 Jaarplan vir onderrig 14

AFDELING 4: ASSESSERING IN MUSIEK ... 58

4.1 Inleiding tot assessering ... 58

4.1.1 Assessering in Musiek ... 58

4.2 Informele of daaglikse assessering ... 59

4.3 Formele assessering ... 59

4.3.1 Praktiese Assesseringstake (PAT'e) ... 63

4.3.2 Skriftelike opdragte ... 64

4.3.3 Eksamens ... 66

4.3.4 Kognitiewe vlakke ... 66

4.4 Assesseringsprogram ... 66

4.4.1 Voorskrifte (getal en aard van die take) vir Musiek ... 66

4.5 Rekordhouding en rapportering ... 69

4.6 Prestasievlakke en persentasies vir rekordhouding en rapportering ... 70

4.7 Moderering van assessering ... 70

4.7.1 Moderering van die assesseringstake – drie vlakke ... 70

4.8 Algemeen ... 70

BYLAE 1: WOORDELYS VIR KURRIKULUM EN ASSESSERING ... 71

BYLAE 2: INHEEMSE MUSIEKGENRES VAN SUID-AFRIKA ... 74

BYLAE 3: GENRES EN BEOORDELINGSKONSEPTE ... 76

BYLAE 4: STANDAARD MUSIEKREPERTORIUM ... 82

BYLAE 5: AFRIKA MUSIEKINSTRUMENTE ... 85

AFDELING 1

INLEIDING TOT DIE KURRIKULUM- EN ASSESSERINGSBELEIDSVERKLARING

1.1 Agtergrond

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* bepaal beleid ten opsigte van kurrikulum en assesseringsaangeleenthede in die skoolsektor.

Ten einde die implementering van die Nasionale Kurrikulumverklaring te verbeter, is dit aangepas en die aanpassings tree in Januarie 2012 in werking. 'n Enkele samevattende Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring is vir elke vak ontwikkel om die ou Vakverklarings, Leerprogramriglyne en Vakassesseringsriglyne in Graad *R-12* te vervang.

1.2 Oorsig

(a) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12 (Januarie 2012)* is 'n beleidsverklaring vir leer en onderrig in Suid-Afrikaanse skole en bestaan uit die volgende dokumente:

   (i) Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklarings vir al die goedgekeurde vakke in hierdie dokument opgeneem;

   (ii) *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12*; en

   (iii) *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R-12 (Januarie 2012).*

(b) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12 (Januarie 2012)* vervang die huidige twee Nasionale Kurrikulumverklarings, naamlik:

   (i) *Nasionale beleid met betrekking tot Algemene Onderwysprogramme: Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole),* gepromulgeer in *Staatskoerant No. 23406* van 31 Mei 2002; en

   (ii) *Nasionale kurrikulumverklaring Graad 10-12 Staatskoerante, No. 25545* van 6 Oktober 2003 en *No. 27594* van 7 Mei 2005.

(c) Die Nasionale Kurrikulumverklarings, soos vervat in *subparagrawe b(i)* en *(ii)*, wat uit die volgende beleidsdokumente bestaan, word jaarliks toenemend deur die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12 (Januarie 2012),* gedurende die periode 2012 - 2014, herroep en vervang:

   (i) die Leerarea-/Vakverklarings, Leerprogramriglyne en Vakassesseringsriglyne vir Graad R-9 en Graad 10-12;

   (ii) die beleidsdokument, *Nasionale beleid ten opsigte van assessering en kwalifikasies vir skole in die Algemene Onderwys- en Opleidingsfase*, gepromulgeer in *Goewermentskennisgewing No. 124,* in *Staatskoerant No. 29626* van 12 Februarie 2007;

   (iii) die beleidsdokument, die *Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4* van die *Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR)*, gepromulgeer in *Staatskoerant No.27819* van 20 Julie 2005;

(iv) die beleidsdokument, *'n Addendum tot die beleidsdokument,* die *Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4* van die *Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR) met betrekking tot leerders met spesiale leerbehoeftes*, gepromulgeer in *Staatskoerant, No. 29466* van 11 Desember 2006, word geïnkorporeer in die beleidsdokument, *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12;* en

(v) die beleidsdokument, *'n Addendum tot die beleidsdokument,* die *Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4* van die *Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR) met betrekking tot* die *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R-12*, gepromulgeer in *Goewermentskennisgewing, No. 1267*, in *Staatskoerant No. 29467* van 11 Desember 2006.

(d) Die beleidsdokument, *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* en die afdelings oor die *Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring* soos in Afdeling 2, 3 en 4 van hierdie dokument vervat, beslaan die norme en standaarde van die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad 10-12.* Die uitkomste en standaarde wat behoudens *artikel 6(A)* van die *Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet No. 84 van 1996)* bepaal is, sal die grondslag vorm vir die Minister van Basiese Onderwys om die minimum uitkomste en standaarde, sowel as die prosesse en prosedures vir die assessering van leerderprestasie wat van toepassing sal wees op openbare en onafhanklike skole, te bepaal.

1.3 Algemene doelwitte van die Suid-Afrikaanse Kurrikulum

(a) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* vorm die grondslag van wat beskou kan word as die kennis, vaardighede en waardes wat noodsaaklik is om te leer. Dit sal verseker dat leerders kennis en vaardighede verwerf en toepas op maniere wat betekenisvol is vir hulle lewens. Hiervolgens bevorder die kurrikulum die idee van begronde kennis binne plaaslike, bekende kontekste en terselfdertyd toon dit sensitiwiteit ten opsigte van globale vereistes.

(b) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* het die volgende doelwitte:

- om leerders, ongeag hul sosio-ekonomiese agtergrond, ras, geslag, fisiese of intellektuele vermoë, toe te rus met die kennis, vaardighede en waardes wat nodig is vir selfvervulling en betekenisvolle deelname in die samelewing as burgers van 'n vrye land;
- om toegang tot hoër onderwys te verskaf;
- om die oorgang van leerders vanaf onderwysinstellings na die werkplek te fasiliteer; en
- om aan werkgewers 'n voldoende profiel van 'n leerder se vermoëns te verskaf.

(c) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* is op die volgende beginsels gebaseer:

- *Sosiale transformasie*: Dit verseker dat onderwysongelykhede van die verlede aangepak word en dat gelyke onderwysgeleenthede aan alle sektore van die bevolking voorsien word;
- *Aktiewe en kritiese leer*: Dit moedig 'n aktiewe en kritiese benadering tot leer aan eerder as om te leer sonder om te begryp, en niekritiese leer van gegewe waarhede;
- *Hoë kennis en hoë vaardighede*: Dit is die minimum standaarde vir die kennis en vaardighede wat in elke graad verwerf moet word, word gespesifiseer en stel hoë, bereikbare standaarde in alle vakke;

Progressie: Die inhoud en konteks van elke graad toon progressie van die eenvoudige tot die komplekse

- *Menseregte, inklusiwiteit, omgewings- en sosiale geregtigheid*: Die infasering van die beginsels en praktyke van sosiale en omgewingsgeregtigheid en menseregte soos dit in die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika omskryf word. Die *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R-12* is veral sensitief vir kwessies wat diversiteit weerspieël soos armoede, ongelykheid, ras, geslag, taal, ouderdom, gestremdhede en ander faktore;
- *Waardering vir inheemse kennissisteme*: Om erkenning te gee aan die ryke geskiedenis en erfenisse van hierdie land as bydraende faktore om die waardes in die Grondwet te laat gedy; en
- *Geloofwaardigheid, kwaliteit en doeltreffendheid*: Dit voorsien onderwys wat vergelykbaar is met internasionale standaarde in terme van kwaliteit, omvang en diepte.

(d) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring* Graad R-12 stel in die vooruitsig dat leerders die volgende kan doen:

- identifiseer en los probleme op en neem besluite deur kritiese en kreatiewe denke;
- werk doeltreffend saam met ander as lede van ‘n span, groep, organisasie en gemeenskap;
- organiseer en bestuur hulself en hulle aktiwiteite verantwoordelik en doeltreffend;
- versamel, ontleed en organiseer inligting en evalueer dit krities;
- kommunikeer doeltreffend deur middel van visuele, simboliese en / of taalvaardighede in verskillende vorme;
- gebruik wetenskap en tegnologie doeltreffend en krities deur verantwoordelikheid teenoor die omgewing en die gesondheid van ander te toon; en
- begryp die wêreld is ‘n stel verwante stelsels waarin probleme nie in isolasie opgelos word nie.

(e) Inklusiwiteit behoort ‘n belangrike deel van organisering, beplanning en onderrig by elke skool te vorm. Dit kan alleenlik gebeur indien alle onderwysers deeglik begryp hoe om leerstruikelblokke te herken en aan te pak, asook hoe om vir diversiteit te beplan.

Die sleutel tot die goeie bestuur van inklusiwiteit is die versekering dat struikelblokke geïdentifiseer en aangespreek word deur al die ondersteuningsisteme binne die skoolgemeenskap, insluitend onderwysers, distriksondersteuningspanne, institusionele ondersteuningspanne, ouers en spesiale skole wat kan dien as hulpbronsentrums. Om die leerhindernisse in die klaskamer aan te spreek, behoort onderwysers verskeie kurrikulêre strategieë vir differensiëring te gebruik soos uiteengesit in die Departement van Basiese Onderwys se *Riglyne vir Inklusiewe Onderrig en Leer (2010).*

1.4 Tydstoekenning

1.4.1 Grondslagfase

(a) Die onderrigtyd vir vakke in die Grondslagfase is soos in onderstaande tabel aangedui:

VAK	GRAAD (UUR)	GRAAD 1-2 (UUR)	GRAAD 3 (UUR)
Huistaal	10	8/7	8/7
Eerste Addisionele Taal		2/3	3/4
Wiskunde	7	7	7
Lewensvaardighede • Aanvangskennis • Skeppende Kunste • Liggaamlike Opvoeding • Persoonlike en Sosiale Welsyn	6 (1) (2) (2) (1)	6 (1) (2) (2) (1)	7 (2) (2) (2) (1)
TOTAAL	**23**	**23**	**25**

(b) Onderrigtyd vir Graad R, 1 en 2 is 23 uur en Graad 3 is 25 uur.

(c) Onderrigtyd vir Tale in Graad R-2 is 10 uur en vir Graad 3 is 11 uur. ‘n Maksimum tyd van 8 uur en ‘n minimum tyd van 7 uur word aan Huistaal toegeken. Vir Addisionele Taal word ‘n minimum tyd van 2 uur en ‘n maksimum tyd van 3 uur vir Graad 1-2 toegeken. In Graad 3 word ‘n maksimum van 8 uur en ‘n minimum van 7 uur vir Huistaal toegeken. ‘n Minimum van 3 uur en ‘n maksimum van 4 uur word in Graad 3 vir Addisionele Taal toegelaat.

(d) In Lewensvaardighede is die onderrigtyd vir Aanvangskennis in Graad R-2 net 1 uur en in Graad 3 is dit 2 uur. (Die aantal ure word in die tabel tussen hakies aangetoon.)

1.4.2 Intermediêre Fase

(a) Die onderstaande tabel dui die vakke en onderrigtyd in die Intermediêre Fase aan:

VAK	UUR
Huistaal	6
Eerste Addisionele Taal	5
Wiskunde	6
Natuurwetenskappe en Tegnologie	3,5
Sosiale Wetenskappe	3
Lewensvaardighede • Skeppende Kunste • Liggaamlike Opvoeding • Persoonlike en Sosiale Welsyn	4 (1,5) (1) (1,5)
TOTAAL	**27,5**

1.4.3 Senior Fase

(a) Die onderrigtyd in die Senior Fase is soos volg:

VAK	UUR
Huistaal	5
Eerste Addisionele Taal	4
Wiskunde	4,5
Natuurwetenskappe	3
Sosiale Wetenskappe	3
Tegnologie	2
Ekonomiese Bestuurswetenskappe	2
Lewensoriëntering	2
Skeppende Kunste	2
TOTAAL	**27,5**

1.4.4 Graad 10-12

(a) Die onderrigtyd in Graad 10-12 is soos volg:

VAK	TYDSTOEKENNING PER WEEK (UUR)
Huistaal	4,5
Eerste Addisionele Taal	4,5
Wiskunde	4,5
Lewensoriëntering	2
Enige drie keusevakke uit **Groep B (Bylaag B Tabel B1-B8)** van die beleidsdokument, *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12,* onderhewig aan die voorbehoudsbepalings soos uiteengesit in **paragraaf 28** van die genoemde beleidsdokument.	12 (3 x 4 uur)
TOTAAL	**27,5**

Die toegekende 27,5 uur per week mag slegs gebruik word vir die minimum vereistes vir vakke genoem in die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-12* soos hierbo gespesifiseer, en mag dus nie gebruik word vir addisionele vakke gevoeg by die lys van minimum vakke nie. Indien 'n leerder addisionele vakke wil aanbied, moet voorsiening vir bykomende tyd vir die aanbieding van hierdie vakke gemaak word.

AFDELING 2:

INLEIDING TOT MUSIEK

2.1 Wat is Musiek, die vak?

Musiek is die kuns om klank en stilte te organiseer, om daarmee die intellektuele, emosionele en geestelike aspekte van menswees uit te druk. Musiek kan met ander kunsvorme gekombineer word en word dikwels deur tegnologie aangevul. Dit kan ‘n wye reeks historiese, kulturele en sosio-ekonomiese idees en kwessies kommunikeer. Musiek beskik oor die vermoë om groepe te verenig. Dit kan gemeenskapsbetrokkenheid ten opstigte van die verbetering van lewenskwaliteit, sosiale genesing en bevestiging van menswaardigheid mobiliseer.

2.2 Doelstellings

Graad 10-12-musiekleerders moet die volgende ontwikkel:

- Tegniese beheer oor een of meer musiekinstrumente of die stem
- Uitvoeringssvaardighede van ‘n wye verskeidenheid musiekwerke in solo- en ensemble-verband. Dit kan Westerse kunsmusiek (WKM), jazz en inheemse Afrika-musiek (IAM) insluit.
- Leesvermoë van musieknotasie (s)
- Kreatiwiteit deur improvisasie en ontwikkeling van eie musiekidees
- Begrip van bestaande musiekwerke ten opsigte van gebruik van komposisietegnieke, toepassing van musiekelemente daarin en om dit dan in ‘n bepaalde kultuurhistoriese konteks te plaas.
- Bewustheid van verskeie musiektradisies
- Vertroudheid met verskeie musiekstyle

2.3 Instrumente wat aangebied kan word

- klawerbordinstrumente
- stem
- blokfluit
- kitaar
- orkesinstrumente
- perkussie (3 instrumente)
- instrumente wat in ligte musiekgroepe en jazz-ensembles gebruik word (‘band instruments’)
- tromstel (‘drum kit’)

- inheemse Afrika-instrumente
- Indiese instrumente
- staalpan ('steel pan')

2.4 Bane

Die KABV's bied skole die geleentheid om, vir Algemene Musiekkennis, in een van die volgende drie bane te spesialiseer:

(a) Westerse kunsmusiek (**WKM**)

(b) Jazz (**JAZZ**)

(c) Inheemse Afrika-musiek (**IAM**)

Skematiese uitleg van Algemene Musiekkennis:

Kwartaal	Graad 10			Graad 11			Graad 12		
	WKM	**JAZZ**	**IAM**	**WKM**	**JAZZ**	**IAM**	**WKM**	**JAZZ**	**IAM**
1	• Klassifikasie van instrumente • Vorm • Rock en pop • PAT: Studie van eie voordrag-instrument	• Klassifikasie van instrumente • Vorm • Rock en pop • PAT: Studie van eie voordrag-instrument	• Klassifikasie van instrumente • Vorm • Rock en pop • PAT: Studie van eie voordrag-instrument	- Musiekteater - Rock & pop PAT: Repertorium-studie: Musiek vir eie instrument	- Musiekteater - Rock & pop PAT: Repertorium-studie: Musiek vir eie instrument	- Inheemse musiekteater - Moderne samestellings PAT: Repertorium-studie: Musiek vir eie instrument	Ontwikkeling van Die Oratorium PAT: Die Sonate of Die Oratorium	Afrofonia PAT: Vergelyk vokale en instrumentale SA jazz	- Metafore van musiek as lewe - Verwisselbare konsepte - Voorvaders se rol in hoe IAM vertolk word PAT: Musiek in 'n Afrika-seremonie
2 a	• Afrikaanse musiek • Boeremusiek • Moppies en Ghoemas • Indiese musiek	• Afrikaanse musiek • Boeremusiek • Moppies en Ghoemas • Indiese musiek	• Afrikaanse musiek • Boeremusiek • Moppies en Ghoemas • Indiese musiek	Romantiese stylperiode	- Bebop - Hard bop - Cool jazz	- Funksie en waarde van IAM - IAM en temas	Ontwikkeling van die simfonie	Afrofonia	- Moderne samestellings - Geskiedenis van populêre Afrika-musiek
2 b	Inleiding tot WKM (historiese tydlyn)	Inleiding tot JAZZ (historiese tydlyn)	Inleiding tot IAM (historiese tydlyn)						
3	Barok-stylperiode	Vroeë jazz: - Ragtime - Stride-klavier	Klassifikasie van IAM: - Kinderliedere - Gemeekap-sliedere	Moderne stylperiode	- Vry en Avant-garde jazz - Jazz-fusie - Smooth jazz	- Analitiese kenmerke - Om te werk met inheemse musiek-beoefenaars	- SA musiek-industrie	- SA musiek-industrie	- SA musiek-industrie
4	Klassieke stylperiode	- New Orleans en Chicago era - Swing-era	Subgenres en Terminologie van - Nguni-groep - Sotho-groep	Oorsig oor JAZZ Oorsig oor IAM	Oorsig oor WKM Oorsig oor IAM	Oorsig oor JAZZ Oorsig oor WKM	**FINALE EKSAMEN**	**FINALE EKSAMEN**	**FINALE EKSAMEN**

In graad 10, 1ste kwartaal en ‘n deel van 2de kwartaal is die inhoud identies dwarsoor die drie bane.

In graad 11, 4de kwartaal word elke baan aan die ander twee voorgestel.

In graad 12 is die 3de en 4de kwartale dieselfde regoor die bane.

Leerders sal dit meestal verkies om stukke in die styl van die gekose baan te speel. As hulle byvoorbeeld IAM aanbied, sal hulle hul Afrika-stukke op Afrika-instrumente wil speel. Leerders mag egter ook die styl van hul gekose baan met ‘n ander styl vir hul praktiese werk meng. ‘n WKM-leerder mag dit byvoorbeeld kies om een of meer jazz-stukke te speel, of ‘n IAM-kandidaat mag Westerse stukke op die viool voordra.

Hulle sal egter nie bane binne Tema 3 kan vermeng nie, omdat dit in vraestelle vereis sal word om ‘n totale afdeling oor één van WKM, JAZZ of IAM te beantwoord.

2.5 Tydtoedeling vir Musiek

Daar is vier ure onderrig per vyfdagweek aan Musiek toegedeel. Hierbenewens word dit van leerders verwag om buite skoolure te oefen. Indien meer tyd toegedeel word, behoort dié tyd vir groepaktiwiteite soos ensemble-repetisies gebruik te word.

2.6 Progressie

Progressie in beide die praktiese en teoretiese aspekte van musiek word hieronder in vlakke uitgedruk. Daar is drie prestasievlakke (prakties en teoreties) wat elk minimum vaardigheidsvlakke, wat teen die jaareinde bereik moet word, aandui.

(a) **Elementêre** prestasievlak vir Westerse kunsmusiek en jazz is vergelykbaar met graad 2 van eksterne eksamenliggame. Leerders kan gerus na hoër vlakke as die minimum streef. **Elementêre vlak vir Afrika-musiek sal op die DBO-riglyne gebaseer wees.**

(b) **Intermediêre** prestasievlak vir Westerse kunsmusiek en jazz is vergelykbaar met graad 4 van eksterne eksamenliggame. Leerders kan gerus na hoër vlakke as die minimum streef. **Intermediêre vlak vir Afrika-musiek sal op die DBO-riglyne gebaseer wees.**

(c) **Gevorderde** prestasievlak vir Westerse kunsmusiek is vergelykbaar met graad 5 van eksterne eksamenliggame. Leerders kan gerus na hoër vlakke as die minimum streef. **Gevorderde vlak vir Afrika-musiek sal op die DBO-riglyne gebaseer wees.**

Skoolgraad	Prestasievlak
Graad 10	Elementêr
Graad 11	Intermediêr
Graad 12	Gevorderd

2.7 Onderwysers

- Skole moet sover moontlik musiekopgeleide onderwysers aanstel wat minstens oor 'n BMus-, BA Mus-graad, lisensiaatdiploma van Unisa, Trinity Guildhall of ABRSM beskik. Indien dit nie haalbaar is nie, moet onderwysers opgelei word om die nodige vaardigheidsvlakke te bereik om die KABV's te kan onderrig.
- Onderrig in die gekose instrument behoort deur 'n opgeleide instrumentalis gegee te word. Dit sou 'n rondreisende musiekonderwyser kon wees wat verskeie skole bedien.
- Vir Afrika-musiek kan skole van die kundigheid van 'n inheemse Afrika-musiekbeoefenaar gebruik maak.

AFDELING 3

3.1 Oorsig oor temas en tydsindeling

	Breë temas	Beskrywing	Tydtoedeling: 4 ure per week
1	Musiekvoordrag en improvisasie	Ontwikkeling van solo-en ensemble[1]-uitvoerings-vaardighede Ontwikkeling van improvisasie-vaardighede	2 ure per week – oefentyd word bygevoeg soos leerder dit benodig volgens vlak en vaardigheid
2	Musiekgeletterdheid	Musiekteorie en notasie Gehoorbewustheid van teorie Bladsang Harmonie Musiekterminologie	1 uur per week
3	Algemene musiekkennis en analise	Vorm en struktuur Geskiedenis van óf Westerse kunsmusiek óf jazz óf inheemse Afrika-musiek en hul komponiste of vertolkers Musiek-genres Suid-Afrikaanse musiekindustrie	1 uur per week

1 Alle leerders moet lid van 'n ensemble wees. Die skool moet verkieslik verskeie ensembles tot stand bring. Dit sal individuele leerders in staat stel om 'n verskeidenheid musiekstyle in die praktyk te ervaar.
Improvisasie is 'n praktiese aktiwiteit waarin leerders uitvoeringsbeginsels van jazz, inheemse Afrika-musiek en Westerse musiek toepas.

3.2 Jaarplan vir onderrig

<table>
<tr><th>Musiek</th><th>Graad 10</th><th colspan="2">1ste Kwartaal</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tema 1

Musiekvoordrag en improvisasie</td><td>Voorgestelde kontaktyd</td><td colspan="2">Hulpbronne</td></tr>
<tr><td>2 uur per week</td><td colspan="2">• musiekinstrumente
• voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen
• oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek
• speelruimte</td></tr>
<tr><td colspan="4"><u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>
Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>Westerse kunsmusiek</u>

A. Solowerk
Seleksie van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem.
‘n Minimum van drie stukke van minstens elementêre standaard moet teen die einde van graad 10 voorgedra word.

B. Ensemble-werk
Seleksie van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 10 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word.

C. Tegniese werk
Seleksie van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op elementêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge).

D. Tegnologie van die Instrument
Begrip vir die tegnologie van die gekose solo-instrument en die klankproduksie daarvan

E. Improvisasie
Ritmies-melodiese patrone en/of harmoniese improvisasie. Spontane skep van melodieë in die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s).
Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop. Gebruik ‘n gepaste notasiesisteem.

F. Bladlees en bladsang
Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.</td><td>Inheemse Afrika-musiek

A. Solovoordrag:
Hoofinstrument wat deur die grade bestudeer gaan word

Tegniese werk
• melodie-instrumente
• melodiepatrone
• oefeninge
• toonlere
• liggaamsposisie
• geïsoleerde patrone
• speelwyse en klankvorming
• stemming/organisasie

Mondelinge teksvaardigheid
• eie pryssang

Gehoorvaardigheid
• neerskryf van uittreksels

B. Tegnologie en belangrikheid van hoofinstrument

C. Groepsvaardighede
• ensemble-deelname
• instrumentale rolle
• dansritme
• roep-en-antwoord (maak spreekbeurte)
• Tekens/ellipse of Roep in
• IAM</td></tr>
</table>

Musiek	Graad 10	1ste Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

Tydmaattekens

- konsep van polse, mate en maatstrepe in 4/4-, 3/4-, 2/4-tydmaattekens

Nootwaardes

- heelnoot, halfnoot, kwartnoot, agstenoot en sestiende noot
- Vir Jazz en IAM sluit ook triole en sestiende note in

Balke

- konsep van lyne en spasies vir notasie
- nootname
- name in spasies
- name op lyne
- sing van solfège

Sleutels

- G- en F-sleutels

Kruise en molle

- konsep van heeltone en halftone (semitone)
- doel van skuiftekens

Toonlere

- konstruksie van 'n majeurtoonleer
- tetrachords
- C, G en F majeur
- tegniese name: tonika, dominant, subdominant

Toonsoorttekens

- betekenis van toonsoorttekens
- herkenning van toonsoorttekens

Intervalle

- skryf volmaakte (rein) en majeur-intervalle in C, G en F majeur
- herkenning van intervalle

Komposisietegnieke

- ritmiese motiewe
- ritmiese sekwense

Terminologie

- Hersien musiekbegrippe soos skuiftekens, sleutels, name van nootwaardes, hoog, laag, kruise, molle, toonlere, majeur, mineur, intervalle, toonsoort, toonsoortteken, tonika, dominant, subdominant

Musiek	Graad 10	1ste Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
	1 uur per week	• gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Bekendstelling aan musiek

- definisie van musiek
- elemente van musiek: timbre (toonkleur, musiekinstrumente), tydsduur (tempo, slagmaat, ritme), toonhoogte (melodie, harmonie, tonaliteit), volume (intensiteit van klank), struktuur, tekstuur (monofonies, homofonies, polifonies, digtheid), stemming en atmosfeer
- die rol van musiek in verskeie gemeenskappe
- musiekstyle – luister na 'n wye verskeidenheid musiekstyle, sodat begrip ontwikkel kan word oor hoe elemente ingespan word om die styl te skep – insluitend ritme, melodie, vorm, tekstuur, en instrumente wat gebruik is
- style kan die volgende insluit: volksmusiek, militêre musiek, rock, jazz, Westerse kunsmusiek, Indiese musiek, Afrika-musiek, ens.

Instrumente en klankproduksie

- Klassifikasie van musiekinstrumente volgens klankproduksie:

- chordofone
- aërofone
- membranofone
- idiofone
- elektrofone
- instrumente van die orkes
- strykinstrumente
- houtblasers
- koperblasers
- slagwerk
- menslike stem

Vorm

- tegnieke om vorm te skep: herhaling, kontras, variasie

- AB
- ABA
- AABA
- basiese vorms van Afrika-musiek
  - Solo's
  - Roep en refrein
  - Roep en koorrefrein
  - Die gemengde vormkonstruksie
  - Oorvleueling
  - Roep en antwoord

Musiek	Graad 10	2de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd** **2 uur per week**	**Hulpbronne** • musiekinstrumente • voldoende ruimte om te onderrig en repeteer vir oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser van skool gemaak.

Westerse kunsmusiek en jazz	Inheemse Afrika-musiek
A. Solowerk Voortsetting van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, rock en pop, Afrika-musiek of ander musiekstyle vir die gekose instrument of stem. ‘n Minimum van drie stukke van minstens elementêre standaard moet teen die einde van graad 10 voorgedra word. **B. Ensemble-werk** Voortsetting van ensemble-werk. Een stuk moet teen die einde van graad 10 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word. **C. Tegniese werk** Voortsetting van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op elementêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge). **D. Improvisasie** Ritmies-melodiese patrone en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s). Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop. **E. Bladlees en bladsang** Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.	• **Solovoordrag:** **Hoofinstrument wat deur die grade bestudeer gaan word** **Tegniese werk** • melodie-instrumente • melodiepatrone • oefeninge • toonlere (marimba, mbira, kalimba, makhweyana) • liggaamsposisie • geïsoleerde patrone • speelwyse en klankvorming • stemming/organisasie **Mondelinge teksvaardigheid** • eie pryssang **Gehoorvaardigheid** • neerskryf van uittreksels **Tegnologie en belangrikheid van hoofinstrument** • Groepsvaardighede • ensemble-deelname • instrumentale rolle

Musiek	Graad 10	2de Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

<u>**Inhoud/begrippe/vaardighede**</u>

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

Tydmaattekens

- konsep van polse, mate en maatlyne, in 2/4, 3/4 en 4/4. Vir IAM en Jazz, ook 5/4, 3/8 en 6/8
- ritmiese patrone
- lees, skryf en ontleed ritmes met nootwaardes van heelnote tot sestiende note
- groepering van ritmiese patrone
- rustekens

Hulplyne

- Nootname op, bokant en onder die balk. Gebruik een hulplyn.

Sleutels

- G- en F-sleutels

Toonlere

- C, G, D, F en B♭ majeur toonlere
- tegniese name van alle toonleertrappe: tonika, supertonika, mediant, subdominant, dominant, submediant, leitoon
- natuurlike mineurtoonlere verwant aan bostaande majeurtoonlere
- vir IAM en Jazz : alle majeur-, harmoniese mineur toonlere en modusse van ‘n majeurtoonleer

Toonsoorttekens

- skryf en identifiseer toonsoorttekens van C, G, D, F en B♭ majeur
- konsepte van toonsoort en toonleer

Intervalle

- skryf en identifiseer intervalle (volmaak, majeur) in C, G, D, F en B♭ majeur
- identifiseer mineur-intervalle in natuurlike mineurtoonlere (vir IAM en Jazz alle intervalle: majeur, mineur, volmaak, vergroot en verminderd)
- majeur op tonika van C, G, D, F en B♭ majeur

Melodiekonstruksie

- viermaatmelodieë in bekende toonlere op ‘n gegewe eenvoudige ritme

Transkripsie

- van G- na F-sleutel en omgekeerd

Komposisietegnieke

- melodiese sekwens
- voortsetting van ritmiese sekwens

Terminologie

- **Dinamiek**: fortissimo (ff), forte (f), mezzo forte (mf), mezzo piano (mp), piano (p), pianissimo (pp) crescendo (cresc.), decrescendo (decresc.), diminuendo (dim.), fortepiano (fp)
- **Tempo**: *allegro, allegretto, andante, moderato, ritardando (rit), adagio, andantino, presto, rallentando (rall.), a tempo, allargando, langsam, larghetto, largo, lento, mosso, tempo primo,*
- **Artikulasie**: *legato, staccato, (stacc.), aksent, mezzo staccato, portato, tenuto*

Musiek	Graad 10	2de Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

‘n Bekendstelling aan die volgende:

- Afrikaanse musiek
- Boeremusiek
- Moppies en Ghoema
- Indiese musiek
- rock en pop: Jimi Hendrix, Elvis Presley en The Beatles

Begin van Bane (Mid-Kwartaal)		
Bekendstelling aan Westerse kunsmusiek • historiese tydlyn	**Bekendstelling aan jazz** • historiese tydlyn • bekendstelling aan die basiese elemente van jazz • Ontgin die klanke en style van jazz	**Bekendstelling aan Inheemse Afrika-musiek** • lande • gebiede en hul • breë musiektradisies

Musiek	Graad 10	3de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd** **2 uur per week**	**Hulpbronne** • musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.

Westerse kunsmusiek en jazz	Inheemse Afrika-musiek
A. Solowerk Voortsetting van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, rock en pop, Afrika-musiek of ander musiekstyle vir die gekose instrument of stem. ‘n Minimum van drie stukke van minstens elementêre standaard moet teen die einde van graad 10 voorgedra word. **B. Ensemble-werk** Voortsetting van ensemble-werk. Een stuk moet teen die einde van graad 10 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word. **C. Tegniese werk** Voortsetting van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op elementêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge). **D. Improvisasie** Ritmies-melodiese patrone en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s). Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop. **E. Bladlees en bladsang** Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.	**A. Solovoordrag** Hoofinstrument wat deur die grade bestudeer gaan word **Tegniese werk** • geïsoleerde patrone • speelwyse en klankvorming • stemming/organisasie **Mondelinge teksvaardigheid** • eie pryssang **Gehoorvaardigheid** • neerskryf van uittreksels **Dans** • basiese beweging gedurende voordrag **B. Tegnologie en belangrikheid van hoofinstrument** **C. Groepsvaardighede** • ensemble-deelname • instrumentale rolle

Musiek	Graad 10	3de Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid

Tydmaattekens

- enkelvoudige en saamgestelde tyd
- tydmaattekens: 2/4, 3/4, 4/4 en 6/8

Nootwaardes en ritmiese patrone

- lees, skryf en ontleed ritmes met nootwaardes van heelnoot tot sestiendenoot
- klap ritmes (van die blad en naklap)
- gepunteerde ritmes
- groepering van ritmiese patrone in enkelvoudige en saamgestelde tyd
- rustekenskens van heelnoot tot sestiende noot

Nootname

- alle nootname van die G- en F-sleutels insluitend skuiftekens

Toonlere

- toonlere van C, G, D, A, F, B^b en E^b majeur
- rein- en harmoniese mineure op a, e, b, f$^\#$, d, g en c

Toonsoortteken

- skryf en identifiseer toonsoorttekens van C, G, D, A, F, B^b en E^b majeur en die verwante mineure

Intervalle

- skryf en identifiseer volmaakte (rein), majeur, mineur, en vergrote intervalle soos op die tonika van C, G, D, A, F, B^b en E^b majeur en a, e, b, f$^\#$, d, g en c harmoniese mineure

Transkripsie

- van G-sleutel na F-sleutel en omgekeerd

Drieklanke

- majeur
- mineur
- vergroot
- vir IAM en Jazz : Akkoordkonstruksies, 7de akkoorde, Majeur 7de, Mineur 7de en Dominant 7de

Harmonie

- primêre akkoorde (I, IV en V) met drieklanke in grondposisie
- herkenning van I-, IV-, V-progressies in bestaande musiek

Melodiekonstruksie

- viermaatmelodieë in bekende toonlere op ‘n gegewe ritme

Komposisietegnieke

- melodiese en ritmiese motiewe
- melodiese en ritmiese sekwense
- pedaalpunte
- vind voorbeelde in bestaande musiek

Terminologie

- Karakter: *cantabile, semplice, alla Marcia, espressivo, fröhlich, grazioso, leggiero, lustig, ruhig, scherzando, tempo di minuetto*
- Ander: *con, ma non troppo, meno, mezzo, molto, senza, da capo (D.C.), fine, dal segno (D.S.), anakrusis, fermata, da capo al segno, da capo al fine, opus (op.), acciaccatura, appoggiatura,* turn, mordent, trill, shake

Musiek	Graad 10	3de Kwartaal
Tema 3	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Algemene musiekkennis en analise	**1 uur per week**	• gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

Westerse kunsmusiek	**Jazz**	**Inheemse Afrika-musiek-baan**
Barok Definisie en beskrywing van hoofkenmerke van die styl Belangrike komponiste Bekende werke **Genres in die Barok** • vokaal: koor, oratorium, kantate, mis • instrumentaal: concerto grosso, suite, prelude en fuga **Prominente vorms** • tweeledig en drieledig **Voorgestelde werke** • Vivaldi - *Vier Seisoene* fokus op *Lente*, • Handel: *Die Messias* fokus op die koor: *For Unto Us a Child is Born* and *Die Halleluja-koor*; **Inhoud** • minimum biografiese feite oor die komponis • gebruik van toonsoort • teksture soos homofonie en polifonie • ornamentasie • dinamiek • die klavesimbel as instrument basso continuo • die ontwikkeling van die orkes gedurende die Barok-periode • die doel van die musiek en omstandighede waarin dit geskryf is (Hoekom is die musiek geskryf?)	Definisie en beskrywing van hoofkenmerke van die styl. Belangrike komponiste Bekende Werke **Vroeë Blues** • Beskrywing/definisie **Voorgestelde werke** • Blind Willy Johnson - *In My Time of Dying* • Bessie Smit - *Empty Bed Blues* • Leadbell - *Bourgeois Blues* **Ragtime** **‘n Jazz-styl met uitgebreide gesinkopeerde ritme in die melodie en ‘n vaste geaksentueerde begeleiding** **Voorgestelde werke** • Jelly Roll Morton - *Animule Dance* • Scott Joplin - *The Entertainer* **Stride-klavier** • Styl wat uit ragtime ontwikkel het ná die eerste wêreldoorlog **Voorgestelde werke** • James P. Johnson - *Keep Off the Grass* • Fats Waller - *Numb Fumblin’* • Earl Hines - *A Monday Date*	**Klassifikasie van Inheemse Afrika-musiek** • kinderliedere • werksliedere • koninklike musiek • gewyde liedere • gemeenskaps/dorpsliedere • geslagspesifieke liedere **Kinderliedere** • speelliedjies • rymliedjies **Gemeenskapsliedere** • musiekmaakpraktyke van mans • musiekmaakpraktyke van vroue • musiekmaakpraktyke van mans en vroue saam • werksliedere **Gewyde liedere** • musiekmaakpraktyke wat met Afrika-geestelikheid geassosieer word • musiekmaakpraktyke wat met Afrika-koningshuise geassosieer word • musiekmaakpraktyke wat met inheemse Afrika-kerke geassosieer word • musiekmaakpraktyke wat met inisiasietye geassosieer word • musiekmaakpraktyke wat met reënmaakrituele geassosieer word

Bekendstelling aan die Klassieke styl • definisie en beskrywing van kenmerke van die styl • belangrike komponiste • bekende werke • vergelyk kenmerke van Barok en Klassieke style	**Inhoud** • basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • luister na en bespreking van genre-verteenwoordigende werke • oplees oor komponiste en verteenwoordigende werke • elemente van die genre • Suid-Afrikaanse moderne samestellings • Vroeë Gospel 1920's • Marabi	**Inhoud** • filosofiese begronding • struktuur • konteks • instrumentasie (indien enige)

Musiek	Graad 10	4de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
	2 uur per week	• musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte
Inhoud/begrippe/vaardighede **ASSESSERING** **Voorbereiding vir praktiese eksamen**		

Musiek	Graad 10	Kwartaal 4
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

Nootwaardes en ritmiese patrone

- lees, skryf en ontleed ritmes met nootwaardes van heelnoot tot sestiende noot in 2/4, 3/4, 4/4 en 6/8 korrek gegroepeer, insluitend rustekenskens
- ritmes: naklap en klap van blad
- gepunteerde ritmes
- assessering

Nootname

- alle nootname van die G- en F-sleutels, insluitend skuiftekens en twee hulplyne
- assessering

Toonlere

- C, G, D, A, F, B♭ en E♭ majeur, a, e, b, f#, d, g en c harmoniese en melodiese mineur
- assessering

Toonsoortteken

- skryf en identifiseer toonsoorttekens van C, G, D, A, F, B♭ en E♭ majeur, a, e, b, f#, d, g en c mineur
- assessering

Intervalle

- skryf en identifiseer volmaakte (rein), majeur, mineur, verminderde en vergrote intervalle
- assessering

Transkripsie

- van G- na F-sleutel en omgekeerd
- assessering

Drieklanke soos hulle in bostaande toonlere voorkom

- majeur
- mineur
- vergroot
- verminderd
- assessering

Harmonie

- primêre akkoorde (I, IV en V); drieklanke in grondposisie, vorm kadense
- herkenning van I-, IV-, V-progressies in bestaande musiek
- assessering
- vir IAM en Jazz: Half-verminderd 7de, Verminderd 7de, Nomenklature, C Maj 7/C M7, C min 7/Cm7/C-7, C7/C dom7

Melodiekonstruksie

- viermaatmelodieë in bekende majeur toonlere op 'n gegewe ritme in 'n I-, IV-, V-progressie
- assessering

Komposisietegnieke

- assessering oor melodiese en ritmiese sekwense
- assessering oor motiewe

Terminologie

- Assessering oor alle bekende terme

Musiek	Graad 10	4de Kwartaal
Tema 3	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Algemene musiekkennis en analise	**1 uur per week**	• gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • opnames of musiekvoorbeelde

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

<u>Westerse kunsmusiek</u>	**<u>Jazz</u>**	**<u>Inheemse Afrika-musiek-baan</u>** **Subgenres en Terminologie**
Klassieke genres • vokaal: koor, oratorium, opera • instrumentaal: simfonie, concerto, sonate, kamermusiek **Prominente vorms** • sonatevorm – basiese struktuur **Spesifieke inhoud** • ontwikkeling van die klavier • ontwikkeling van die orkes **Voorgestelde werke** • Mozart: (kamermusiek) *Eine Kleine Nachtmusik* • Beethoven: (Sonate) *The Pathètique Sonata* **Inhoud van die studie** • minimum biografiese feite oor die komponis • vorm en struktuur • gebruik van toonsoort • teksture soos homofonie en polifonie in vergelyking met Barok- musiek • dinamiek • die doel van die musiek en omstandighede waarin dit geskryf is (Hoekom is die musiek geskryf?)	Definisie en beskrywing van hoofkenmerke van die styl Belangrike komponiste Bekende werke **Vroeë jazz: New Orleans en Chicago** Die eerste twee dekades van die 20'ste eeu **Voorgestelde werke** • Louis Armstrong -*HeebieJeebies* • Jelly Roll Morton - *Wolverine Blues* • King Oliver - *Dippermouth Blues* **Swing** • 'n styl van big band jazz van die 1930's in die VSA **Voorgestelde werke** • Fletcher Henderson: *Chime Blues* • Count Basie: *April in Paris* • Duke Ellington: *Take the "A" Train* **Inhoud** • basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • beluistering en besprekings van verteenwoordigende werke van genre • oplees oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • elemente van die genre	**A. Sotho-groepe** **<u>SEPEDI:</u>** Kiba, Mathsegele, Tshotsho, Kgantla, Malopo, Vrouedans: Sekgapa, Koša ya dihkuru/Sempepetlwane/ Lebowa. **<u>SETSWANA</u>**: Dikoma: tsa bojale, bogwera, go tlhoma kgosi, go gorosa mophato; Tsa meletlo: tsa manyalo – bogadi le mokete; phantsi. **<u>SESOTHO</u>**: Famo, Dipina tsa mosebetsi, tsa lenyalo; tsa motjeko (moqoqopelo, mokgibo, mohobelo,) mokorotlo (pina ya ntwa); dipina tsa borapedi (thapelo, kodiyamalla). **B. Nguni-groepe** **<u>ISIXHOSA</u>**: Genres van dansliedere vir die volgende geleenthede: Imbeleko, Intonjana, Mtshotsho, Intlombe, Umgidi, Umtshilo, Umtyityimbo **<u>ISIZULU:</u> Izinhlobo zokugida kanye nomculo wesiZulu: Izinhlobo zokusina:** Indlamu; isishameni; ukugqumshela; umchwayo; ukukhilila (lemshadweni); isizilu/ingoma; umzansi; isizingili; isichunu. **Izinhlobo zomculo:** Amahubo (elisizwe, endlunkulu, elomndeni, awezintombi, awemgidi, awempi, makungcwatshwa, kujatshulwa); Isibhaca.

		SISWATI: Genres van dansliedere vir die volgende geleenthede: Umtsimba, Butimba, Lutsango, Tingabisa, Ummemo, Lusekwane, Kumekeza, Inchwela, Emahubo emphi, Umhlanga. **ISINDEBELE:** Genres van dansliedere vir die volgende geleenthede: irhalana/ Tjhikila, irhalana lesimanje/isimanje, **C. TSHIVENDA:** Malende, Tshigombela, Tshikona, Domba, Tshifasi, Bune, Tshinzere, Matangwa, Givha, Musevhetho, Vhusha, Murundu **D. XITSONGA:** mincino ya xitsonga-machangana (MAGAZA) Mincino ya Vavanuna-Majaha: Muchongolo, Xincayincayi, Mincino ya Vaxisati-vanhwana: Xibelana, Xifasi, Mikhinyavezo, Tinsimu to hungasa/ tlanga, Tinsimu to miyeta nwana, Tinsimu ta le ngomeni, Tinsimu ta tikhomba, Tinsimu ta mancomani **E. KHOI/SAN** **Inhoud** • Kies enige EEN musiekstyl van bostaande etniese groepe • ‘n Algemene begrip van die musiek word verlang.

<table>
<tr><th>Musiek</th><th>Graad 11</th><th>1ste Kwartaal</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tema 1

Musiekvoordrag en improvisasie</td><td>Voorgestelde kontaktyd</td><td>Hulpbronne</td></tr>
<tr><td>2 uur per week</td><td>• musiekinstrumente
• voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen
• oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek
• speelruimte</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>
Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.</td></tr>
<tr><td colspan="2"><u>Westerse kunsmusiek en jazz</u>

A. Solowerk

Seleksie van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem.

‘n Minimum van drie stukke van minstens intermediêre standaard moet teen die einde van graad 11 voorgedra word.

B. Ensemble-werk

Seleksie van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 11 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word.

C. Tegniese werk

Seleksie van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op intermediêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge).

D. Improvisasie

• Ritmiese, melodiese en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s).
• Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop.

E. Bladlees en bladsang

Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.</td>
<td><u>Inheemse Afrika-musiek</u>

A. Solovoordrag

Eerste en tweede instrument van ‘n ander kategorie (chordofone, membranofone, idiofone, aërofone)

Tegniese werk
• werk met patrone
• speelwyse en klankvorming
• stemming/organisasie

Dans

Ritmiese agtergrond vir:
• vrye danstema kreatiwiteit
• sekwensering van individuele temas

Mondelinge teksvaardigheid
• verwerk pryssang na instrumentale voordrag
• ontgin idiomatiese uitdrukkings en spreekwoorde

Gehoorvaardigheid
• gehoortranskripsie-oefeninge
• begrip van konteks en rol

B. Instrumentale rolle
• kroniekaanbieder
• koorsprekers/sangers
• pryskroniekaanbieder
• dromsprekers
• ander dromspelers
• sangers
• sprekers uit die gehoor

C. Groepsvaardighede
• ensemble-deelname
• instrumentale rolle

D. Dramatisering</td></tr>
</table>

Musiek	Graad 11	1ste Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Ritme en toonhoogte

- alle nootname op die G- en F-sleutels insluitend hulplyne
- alle nootwaardes en rustekens, korrek gegroepeer
- tydmaattekens: enkelvoudige en saamgestelde twee-, drie- en vierslagmaat
- gepunteerde ritmes, anakrusis
- triole in enkelvoudige tyd

B. Toonlere en toonsoorte

- majeur toonlere tot vyf kruise en molle
- verwante harmoniese, melodiese en rein (Eoliese) mineure tot vyf kruise en molle
- toonsoorttekens tot vyf kruise en molle
- identifikasie van toonlere en toonsoorte in bestaande musiek
- pentatoniese toonlere tot vyf kruise en molle
- heeltoon- en chromatiese toonlere (simmetriese toonlere)
- die Blues-toonleer
- Doriese, Miksolidiese en Eoliese modusse
- vir IAM en Jazz: alle vorige toonlere en Blues-toonleer

C. Intervalle en akkoorde

- alle volmaakte (rein), majeur, mineur, verminderde en vergrote intervalle binne die oktaaf tot vyf kruise en molle
- skryf en identifiseer intervalle en akkoorde in musiek

D. Drieklanke

- alle drieklanke in bekende toonsoorte: [I IV V, ii, iii, vi, vii^{o}] [i, iv, V, III+, ii^{o}, VI, vii^{o}] in grondposisie en eerste omkering, geskryf op een en twee balke.
- Skryf vierstemmige akkoorde deur die gepaste note te verdubbel in grondposisie en eerste omkering

E. Harmonie

- skryf vierstemmige volmaakte en onvolmaakte kadense
- identifiseer kadense in bestaande musiek, soos uittreksels uit korale

Jazz-opsies

Akkoordstrukture in jazz

- 7de akkoorde
- nomenklatuur van jazz-akkoorde
- werk met "lead sheets"

Afrika-opsies

Hersien aangeleerde harmonie

F. Transposisie en transkripsie

- oktaaf vir piccolo en kontrabas
- B-mol-trompet en B-mol-klarinet in bekende toonsoorte

G. Komposisietegnieke

- melodiese en ritmiese motiewe en sekwense
- nabootsing
- vind voorbeelde van pedaalpunte in bestaande musiek

H. Sleutels:

- G-, F-, alt- en tenoorsleutels

I. Melodieskryf

- Skryf ‘n agtmaatmelodie. Gebruik ‘n gegewe akkoordprogressie (bv. I- IV- V- I; i- iv- V- i; i- iv-vi) (Eoliese modus)

J. Terminologie

- Hersien alle terme van Graad 10. Voeg by *affettuoso, animato, appassionato, assai, brilliante, brio, calando, con, con moto, fortepiano, fuoco, giocoso, giusto, l’istesso tempo, largo, lento*

Musiek	Graad 11	1ste Kwartaal
Tema 3	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Algemene musiekkennis en analise	**1 uur per week**	• gepaste ruimte • handboeke • Klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames of musiekvoorbeelde

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Die skool kies A (WKM en jazz) of B (IAM)

A . Musiekteater:	**B . Musiekteater**
Inhoud: storielyn, karakters, styl van die musiek, basiese biografiese feite oor die oorsprong en komponis (te) • *My Fair Lady* deur Lerner en Loewe. Fokus op die lied *The Rain in Spain* en die rol wat dit in die storielyn speel. • *West Side Story* deur Leonard Bernstein. Fokus op die lied *Maria* en die rol wat dit in die storielyn speel. **Rock en pop:** Inhoud: basiese feite, bv. basiese geografiese feite, gunsteling liedjies, albums, die kunstenaar se biografie en bydrae tot die styl en elemente wat gebruik is	Kies een uit naaste kultuuragtergrond en een uit die lys van moderne styl. **Inhoud:** storielyn, karakters, styl van musiek en sub-generiese kenmerke, basiese biografiese feite oor die oorsprong en komponis (te) **Inheems** • Kiba/Mmapadi • Indlamu • Famo • Mxongolo • Tshikona • Tshikombela **Moderne styl** • *Umabatha* - welcome Msomi • *Ipitombi* • *Sarafina* • *Umoja* • *African Footprints* - Richard Loring **Rock en pop:** Inhoud: basiese feite, bv. basiese geografiese feite, gunsteling liedjies, albums, die kunstenaar se biografie en bydrae tot die styl en elemente wat gebruik is

Kies twee van die onderstaande kunstenaars. Leerders kies 2 van A, of 2 van B, of 1 van A en 1 van B.

B. Populêre en internasionale kunstenaars	**B. Populêre Afrika- en internasionale kunstenaars**
David Bowie, Seal, Spice Girls, Westlife, Boys II Men, Salt and Pepper, Metallica, Michael Jackson, Prince, U2	Salif Keita, Hugh Masekela, Mano Debango, FelaKuti, Mirriam Makeba, Philip Tabane, Jonas Gwanga, Letta Mbulu, Angelique Khijo, Baba Maahl, Oliver Mtukudzi, Thomas Mapfumo, Khaja Nin, Caiphus Semenya

Musiek	Graad 11	2de Kwartaal
Tema 1	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Musiekvoordrag en improvisasie	**2 uur per week**	• musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.

Westerse kunsmusiek en jazz

A. Solowerk

Voortsetting van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem.

‘n Minimum van drie stukke van minstens intermediêre standaard moet teen die einde van graad 11 voorgedra word.

B. Ensemble-werk

Voortsetting van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 11 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word.

C. Tegniese werk

Voortsetting van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op intermediêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge).

D. Improvisasie

- Ritmiese, melodiese en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s).
- Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop.

E. Bladlees en bladsang

Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.

Inheemse Afrika-musiek

A. Solovoordrag

Hoofinstrument en ‘n tweede instrument van ‘n ander kategorie (chordofone, membranofone, idiofone, aërofone)

Tegniese werk

- geïsoleerde patrone
- speelwyse en klankvorming
- stemming/organisasie

Dans

- basiese dans om ‘n voordrag mee te begin

Mondelinge teksvaardigheid

- verwerk pryssang vir instrumentale voordrag
- ontgin idiomatiese uitdrukkings en spreekwoorde

Gehoorvaardigheid

- gehoortranskripsie-oefeninge
- begrip van konteks en rol

B. Groepsvaardighede

- ensemble-deelname
- instrumentale rolle

C. Dramatisering

Musiek	Graad 11	2de Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Ritme en toonhoogte

- alle nootname op die G- en F-sleutels insluitend drie hulplyne
- Tydmaattekens: enkelvoudige en saamgestelde twee-, drie- en vierslagmaat
- korrekte groepering van note
- onreëlmatige tydmaattekens: 5/4 en 7/4
- gepunteerde ritmes, anakrusis, sinkopasie, bindboë
- triole in alle tydmaattekens
- voeg altsleutel by
- filosofie van dualiteit van tydmaattekens in Afrika-musiek: 12/8 afgewissel met 4/4 moet prakties ervaar word – dan moet dit as ‘n horisontale harmoniese opeenvolging geskryf word

B. Toonlere en toonsoorte

- alle majeur toonlere
- alle verwante harmoniese, melodiese en rein (Eoliese) mineure
- alle toonsoorttekens
- pentatoniese toonlere
- die Blues-toonleer
- modusse van ‘n harmoniese mineur toonleer
- heeltoon- en chromatiese toonlere (simmetriese toonlere)
- identifikasie van toonlere en toonsoorte in bestaande musiek
- skryf toonlere met maatlyne op ‘n gegewe ritme

C. Intervalle en akkoorde

- alle volmaakte (rein), majeur, mineur, verminderde en vergrote intervalle
- skryf en identifiseer voorbeelde in musiek

D. Akkoorde

- alle drieklanke [I IV V, ii, iii, vi, vii^{o}] [i, iv, V, III^{+}, ii^{o}, VI, vii^{o}] in grondposisie en eerste omkering, geskryf op een en twee balke.
- Skryf vierstemmige akkoorde deur die gepaste note te verdubbel in grondposisie en eerste omkering

E. Harmonie

- skryf vierstemmige volmaakte en onvolmaakte kadense
- identifiseer kadense in bestaande musiek soos uittreksels uit korale
- identifiseer kadense deur daarna te luister

Jazz-opsies

Akkoorde

- akkoorduitbreidings en -veranderinge
- konsep van akkoorduitbreiding (7de, 9de en 13de)
- konsep van akkoordverandering (b9, #11, b13)
- die 11de en die 13de akkoorde

Akkoordprogressies

- primêre akkoorde (I, IV, V)
- basiese akkoordvervangings

F. Transposisie en transkripsie

- oktaaf vir piccolo en kontrabas
- B-mol-trompet en B-mol-klarinet in bekende toonsoorte
- klarinet in A
- mondeling-/geletterdheidskakeling en mnemoniese sang van toonhoogte gebaseerde instrumentale wysies, as hulpmiddel vir transkripsie en komposisie

G. Komposisietegnieke

- melodiese en ritmiese motiewe en sekwense
- vergroting
- verkleining
- nabootsing

H. Melodieskryf

- Skryf ‘n agtmaatmelodie. Gebruik ‘n gegewe akkoordprogressie (bv. I- IV- V- I; i-iv-V-i; i-iv-vi) (Eoliese modus)
- Voeg ‘n baslyn by die melodie

I. Terminologie

- Hersien alle vorige terme met die byvoeging van: M.M., *ma non troppo, maestoso, martellato, mit, non, pesante, più*

Musiek	Graad 11	2de Kwartaal
Tema 3	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Algemene musiekkennis en analise	**1 uur per week**	• gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames of musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

Verwys na PAT 5 vir 'n gedetailleerde studie

Westerse kunsmusiek:

Onderrig onderstaande genres en fokus op 2 werke

Romantiese stylperiode

genres

Basiese kennis van die genres wat met die Romantiek geassosieer word

Lied en Liedsiklusse

- Schubert: *Der Erlkönig*

Karakterstukke (klavier)

- Chopin: *Polonaise* in A^b (Op. 53)

Concerto:

- Mendelssohn: *Vioolkonsert in e mineur* (fokus op eerste beweging)

Orkeswerke:

- Tsjaikovski**:** *Romeo en Juliet* ballet-suite

Inhoud

- kenmerke van die Romantiese stylperiode
- basiese biografiese feite oor verteenwoordigende komponiste
- verteenwoordigende werke
- doel van die musiek
- komposisie-elemente wat gebruik is om die werk te skep
- spesifieke kenmerke van elke werk
- beluister die werke
- vorm en struktuur daarvan

Jazz:

Kies een werk vir elke jazz-styl

Bebop

Vinnige jazz met gevorderde harmonie

Voorgestelde werke

- Charlie Parker - *Yardbird Suite*
- Dizzy Gillespie - *Salt Peanuts*
- Thelonious Monk -*Misterioso*

Hard-Bop

Uitbreiding van bebop wat blues- en gospel-musiek insluit.

Voorgestelde werke

- Art Blakey - *Moanin'*
- John Coltrane - *Mr P.C.*
- Clifford Brown - *Joy Spring*
- Julian "Cannonball" Adderley - *Mercy, mercy mercy*

Cool jazz

'n Jazz-styl wat uit bebop ontwikkel het, maar uitgebreide verwerkings gebruik

Voorgestelde werke

- Chet Baker - *New Morning Blues*
- Gerry Mulligan - *Walking Shoes*
- Lee Konitz *Sub-conscious-Lee*

Modale jazz

'n Soort jazz waar die harmonie slegs uit sekere note van 'n gegewe modus gekonstrueer is

Voorgestelde werke

- Miles Davis - *So What*
- John Coltrane - *Impressions*
- Herbie Hancock - *Maiden Voyage*

Inheemse Afrika-musiek-baan

Kies 2 musiekkundiges

Inheems Musiek-kundiges:

- Mama Madosini,
- Princes Magogo,
- Johannes Mokgoadi
- Joe Mokgotsi
- Alex Mathunyane le Dinakangwedi

Temas in IAM

- natuur
- plante
- plantegroei
- diere
- landskappe
- leef en leefstyl
- menslik/botho/ubuntu
- seisoene

Inhoud

- analise van temas
- maak 'n danslied by die tema
- soorte seisoengebaseerde toepassings
- kontekste

	Suid-Afrikaanse Moderne Jazz Kies enige een en fokus op die eerste en tweede paragrawe van onderstaand “Inhoud” • Maskandi • Malombo-musiek • Disko • Kougom • Kwaito **Inhoud** • basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • beluister en bespreek verteenwoordigende werke van die genre • lees op oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • elemente van die genre	

Musiek	Graad 11	3de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd** **2 uur per week**	**Hulpbronne** • musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.

Westerse kunsmusiek en jazz	Inheemse Afrika-musiek
A. Solowerk Voortsetting van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem. ‘n Minimum van drie stukke van minstens intermediêre standaard moet teen die einde van graad 11 voorgedra word. **B. Ensemble-werk** Voortsetting van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 11 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word. **C. Tegniese werk** Voortsetting van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op intermediêre vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge). **D. Improvisasie** • Ritmiese, melodiese en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s). • Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop. **E. Bladlees en bladsang** Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.	**A. Solovoordrag:** hoofinstrument en ‘n tweede instrument van ‘n ander kategorie (chordofone, membranofone, idiofone, aërofone) **Tegniese werk** • werk met patrone • speelwyse en klankvorming • stemming/organisasie **Dans** • basiese dans om ‘n voordrag mee te begin **Mondelinge teksvaardigheid** • verwerk pryssang vir instrumentale voordrag • ontgin idiomatiese uitdrukkings en spreekwoorde **Gehoorvaardigheid** • gehoortranskripsie-oefeninge • begrip van konteks en rol **B. Groepsvaardighede** • ensemble-deelname • instrumentale rolle **C. Dramatisering**

Musiek	**Graad 11**	**3de Kwartaal**
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Ritme en toonhoogte

- alle nootname in die G- en F-sleutels insluitend vier hulplyne
- altsleutel
- alle nootwaardes en rustekenskens, korrek gegroepeer
- tydmaattekens: enkelvoudige en saamgestelde twee- drie- en vierslagmaat
- onreëlmatige tydmaattekens: 5/4 en 7/4
- gepunteerde ritmes, anakrusis, sinkopasie, bindboë
- triole en duole in enkelvoudige en saamgestelde tyd
- kwintool

B. Toonlere en toonsoorte

- alle majeur toonlere, wat nie slegs op die tonika begin nie
- alle verwante harmoniese , melodiese en rein (Eoliese) mineur, wat nie altyd op die tonika begin nie
- alle toonsoorttekens
- pentatoniese toonlere
- simmetriese toonlere: heeltoon, chromaties
- blues-toonlere
- skryf toonlere met maatstrepe in ‘n gegewe ritme
- identifiseer toonlere en toonsoorte in bestaande musiek
- vir IAM en Jazz: modusse van die harmoniese mineur

C. Intervalle

- alle volmaakte, majeur, mineur, verminderde en vergrote intervalle en omkerings
- skryf en identifiseer alle intervalle in musiekvoorbeelde

D. Akkoorde

- alle drieklanke [I IV V, ii, iii, vi, vii^o] [i, iv, V , III$^+$, ii^o, VI, vii^o] in grondposisie, eerste en tweede omkerings, op een of twee balke
- skryf vierstemmige akkoorde deur geskikte note te verdubbel, in eerste en tweede omkerings

E. Harmonie
- skryf volmaakte, onvolmaakte en plagale kadense vierstemmig
- identifiseer kadense in bestaande musiek

Jazz-opsie
- Basiese tertsvervanging en funksies

F. Transposisie en transkripsie
- oktaaf vir piccolo en kontrabas
- B-mol-trompet en -klarinet in bekende toonsoorte
- klarinet in A
- E-mol-saksofoon
- Vir IAM en Jazz: Transposisie na enige enkelvoudige interval in dieselfde sleutel of tussen twee van die voorgeskrewe sleutels

G. Komposisietegnieke
- melodiese en ritmiese motiewe en sekwense
- vergroting en verkleining
- vind voorbeelde van nabootsing in bestaande musiek
- omkering

H. Melodiekonstruksie/-skryf:
- voorafgaande note, trapsgewyse beweging, spronge en rigting
- skep van agtmaatmelodieë gebaseer op ‘n gegewe akkoordprogressie (bv. I- IV- V- I; i-iv-V-i; i-iv-vi) (Eoliese modus)
- voeg ‘n baslyn by die melodie

I. Terminologie
Hersien alle vorige terme. Voeg by: *presto, primo, quasi, risoluto, secco, sempre, senza, serioso, sforzando, simile.*

Musiek	Graad 11	3de Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • Gepaste ruimte • Handboeke • Klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

Westerse Kunsmusiek:	**Jazz:**	**Inheemse Afrika-musiek-baan**
Die Twintigste Eeu: Die eeu van diversiteit. Definisies van begrippe. Beluister oudio- en visuele voorbeelde. Identifiseer en beskryf musiekelemente wat gebruik is om die styl te skep: • ritme en slagmaat • toonhoogte en melodie • dinamiek • tekstuur • instrumente (kleur) **Verteenwoordigende komponiste en werke:** Beluister die musiek en volg dit op die partituur. **Claude Debussy:** *Voiles.* **Stravinsky:** *Rite of Spring.* George Gershwin: *Rhapsody in Blue* **Suid-Afrikaanse komponiste van kunsmusiek:** Kies twee komponiste Basiese feite: bv. stylkenmerke, biografieë. Afrika-kenmerke in die musiek, toepassing van musiekelemente. • Mzilikazi Khumalo • Peter Louis van Dijk • SJ Khoza • BB Myataza • Arnold van Wyk • Peter Klatzow • MM Moerane • Hubert du Plessis • LP Mohapeloa	Definisies van begrippe. Beluister oudio- en visuele voorbeelde. **Vrye en Avant-Garde Jazz:** Vrye Jazz is 'n styl van jazz wat feitlik totaal spontaan is. Avant-garde is 'n soort vrye jazz wat op voorafbepaalde formules gebaseer kan word. **Voorgestelde werke** • John Coltrane - Song of Praise • Ornette Coleman- Free Jazz • Charles Mingus - Passions of a Man **Fusie is 'n soort jazz waarin rock en funk elemente ineenvloei.** **Voorgestelde werke** • Miles Davis - Bitches Brew • Herbie Hancock - Watermelon man • Joe Zawinul - Birdland **Gladde Jazz** • George Benson • Pat Metheny • Michael Brecker • Kenny G **Inhoud** • Basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • Beluister en bespreek verteenwoordigende werke van die genre. • Lees oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • Elemente van die genre	Definisies van begrippe. Beluister oudio- en visuele voorbeelde. **Analitiese eienskappe (hoe musiek ontleed word).** **Studie van:** • Terminologie vir evaluering en waardering van 'n voordrag • klankestetika • onomatopoëtiese sang • krepitasie (geknetter) • ululasie **Om met inheemse sang-dans-beoefenaars te werk** • taboe's • die betekenis van 'n musiekinstrument • protokol • ouderdomsgradering in musiek

Musiek	Graad 11	4de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd** **2 uur per week**	**Hulpbronne** • musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte
<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u> **ASSESSERING** **Voorbereiding vir praktiese eksamen**		

Musiek	Graad 11	Kwartaal 4
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius of Finale

<u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Ritme en toonhoogte

- alle nootname in die G-, F- en altsleutels insluitend hulplyne
- alle nootwaardes en rustekenskens, korrek gegroepeer
- tydmaattekens: enkelvoudige en saamgestelde twee- drie- en vierslagmaat
- alle onreëlmatige tydmaattekens
- gepunteerde ritmes, anakrusis, sinkopasie, bindboë
- triole en duole in alle tydsoorte

B. Toonlere en toonsoorte

- alle toonlere en toonsoorte
- modusse

C. Intervalle, drieklanke en akkoorde

- alle vorige kennis
- saamgestelde intervalle
- akkoorde in modusse
- verskillende simbole van identifikasie

D. Transposisie en transkripsie

- horing

E. Harmonie

- Harmoniseer ‘n eenvoudige volkswysie vierstemmig. Gebruik meestal I, IV, V.
- Identifiseer akkoorde wat in bestaande musiek gebruik is.
- Doen harmoniese analise.
- Identifiseer enige akkoord wat in bestaande musiek gebruik is (majeur, mineur, blues).
- Vir IAM en Jazz: Diatoniese 7de Majeur en Mineur
  - Tertsvervanging en harmoniese funksie
  - Konstruksie van 13de akkoorde
  - Harmoniese analise (herken alle diatoniese akkoorde in bestaande musiek)

- **Musiekterminologie**

Opsies vir Afrika-musiek

- krag van geheue: mondelinge oordrag en voordrag
- toonhoogte en tonaliteit
- stilering en gebruik van skadu-toonhoogte (doelbewuste verbuiging/skaduwing van toonhoogte)
- meervoudige uithoorbaarheid in polifonie en poliritmiek, wat met 'n uitvoerige roep-en-antwoord uitgevoer word

F. Komposisietegnieke

- Identifiseer bekende komposisietegnieke in bestaande musiek.
- Gebruik bekende komposisietegnieke om 'n eie melodie te skep.
- Gebruik variasie.

G. Melodieskryf

- Skryf 'n melodie. Baseer dit op 'n eie akkoordstruktuur in enige bekende toonsoort en sleutel.
- Voeg 'n baslyn by die melodie.

H. Musiekterminologie

Hersien alle vorige terme. Voeg by: *otto voce, subito, tempo giusto, troppo*.

Assessering oor alle bekende musiekterme.

Musiek	Graad 11	4de Kwartaal
Tema 3	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
Algemene musiekkennis en analise	**1 uur per week**	• gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

Beskou asseblief die woord “oorsig” in hierdie konteks as ‘n blote bekendstelling, nie ‘n dieptestudie nie. Laat leerders die musiek aktief beluister.

Westerse kunsmusiek	Jazz	Inheemse Afrika-musiek
A. Oorsig oor jazz • oorsprong van jazz • eras en genres • instrumente • kunstenaars • SA-parallelle • SA-jazz vandag **Beluister jazz** **Hoe om na jazz te luister** **– ritme, improvisasie, akkoordstrukture** **B. Oorsig oor Afrika-musiek** • lande van die kontinent • koloniale invloede (Franko-fonie, Anglo-fonie en Luso-fonie) • elemente van Afrika-musiek • instrumente • konteks van die musiek • funksie van die musiek • genres • popular Afrika-kunstenaars **Beluistering van Afrika-musiek** **Hoe en waarvoor om te luister in Inheemse Afrika-musiek**	**A. Oorsig oor Westerse kunsmusiek** • konsertlokale • instrumente • notasie en stemming • oorsprong van die musiek – stylperiodes • genres • doel/betekenis van die musiek • invloede **Beluistering van Westerse kunsmusiek** **Hoe om te luister na voorbeelde van Westerse kunsmusiek** **B. Oorsig oor Afrika-musiek** • lande van die kontinent • koloniale invloede (Franko-fonie, Anglo-fonie en Luso-fonie) • elemente van Afrika-musiek • instrumente • konteks van die musiek • funksie van die musiek • genres • popular Afrika-kunstenaars **Beluistering van Afrika-musiek** **Hoe en waarvoor om te luister in inheemse Afrika-musiek** • Tsonga-musiek (Musiek van: Thomas Chauke) • Sesotho Tradisionele Musiek - (Tau ea Matsega) • Xhosa-musiek (Inkunz’ Emdaka) • Sepedi-musiek (Ernest Rammutla en Johannes Mokgwadi) • Ndebele-musiek (Nothembi Mkhwebana) • Tshivenda-musiek • Setswana-musiek (Johnny Mokgadi) • Mgqashiyo/Mbhaqanga	**A. Oorsig oor jazz** • oorsprong van jazz • eras en genres • instrumente • kunstenaars • SA-parallelle • SA-jazz vandag **Beluister jazz** **Hoe om na jazz te luister** **– ritme, improvisasie, akkoordstrukture** **B. Oorsig oor Westerse kunsmusiek** • konsertlokale • instrumente • notasie en stemming • oorsprong van die musiek – stylperiodes • genres • doel/betekenis van die musiek • invloede **Beluistering van Westerse kunsmusiek** **Hoe om te luister na voorbeelde van Westerse kunsmusiek**

Musiek	Graad 12	1ste Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd** **2 uur per week**	**Hulpbronne** • musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.

Westerse kunsmusiek en jazz	Inheemse Afrika-musiek
A. Solowerk Seleksie van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem. 'n Minimum van drie stukke van minstens gevorderde standaard moet teen die einde van graad 12 voorgedra word. **B. Ensemble-werk** Seleksie van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 12 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne 'n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word. **C. Tegniese werk** Seleksie van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op gevorderde vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio's, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge). **D. Improvisasie** • Ritmiese, melodiese en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s). • Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop. **E. Bladlees en bladsang** Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.	**A. Solovoordrag:** Eerste en tweede instrument van 'n ander kategorie (chordofone, membranofone, idiofone, aërofone) **Tegniese werk** • werk met patrone • speelwyse en klankvorming • stemming/organisasie **Dans** • basiese dans om 'n voordrag mee te begin **Mondelinge teksvaardigheid** • verwerk pryssang na instrumentale voordrag • ontgin idiomatiese uitdrukkings en spreekwoorde **Gehoorvaardigheid** • gehoortranskripsie-oefeninge • begrip van konteks en rol **B. Groepsvaardighede** • ensemble-deelname • instrumentale rolle **C. Dramatisering**

Musiek	Graad 12	1ste Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

Leerders wat in Afrika-musiek spesialiseer, kan meer klem plaas op die opsie vir Afrika-musiek.

A. Identifikasie en skryf van die volgende binne ‘n gegewe tydmaatteken en ritme • alle majeur en mineur toonlere • heeltoon-toonlere • chromatiese toonlere • blues-toonleer • pentatoniese toonleer • alle toonsoorttekens • alle trappe van majeur en mineur toonlere **Toonlere vir IAM en Jazz:** • Melodiese mineur modusse • Blues-toonlere • Pentatoniese toonlere • veranderde simmetriese toonlere - chromatiese toonleer - heeltoon toonleer **B. Harmonisering** • Voeg alt, tenoor en bas by ‘n gegewe melodie. Gebruik - primêre akkoorde in grondposisie en eerste omkering - sekondêre akkoorde in grondposisie en eerste omkering **of** **Afrika-benadering** **Dualistiese denkwyse oor harmonie:** • harmonie van instrument-timbres (toonkleur van verskillende instrumente van dieselfde instrumentfamilie) • die harmonie van melodiese/meloritmiese temas: daar is kultuur-idiome van ooreenkoms	**Persepsies van Inheemse Afrika-musiek** **Pols** Reëlmatige stap-pols (in enkelvoudige en saamgestelde vierslagmaat) met interaktiewe klap en liggaamsritmestrukture/-teksture **Ritmies-strukturele beginsels** (spasie, komplementering, deel met andere, heg met andere, kreatiewe spontaniteit) **Melodie** Melodiese gedagtegange is tweërlei • melodie van toonhoogtes • melodie van toonvlakke op ‘n instrument. (Melodiekonstruksie bevat meestal gebalanseerde frases weens voorafgaande en daaropvolgende frases. Dit is gebaseer op ‘n melodiese stelling as vraag-en-antwoord, d.w.s. responsoriaal.)

<table>
<tr>
<td>
C. Analise van musiekpartiture in ‘n verskeidenheid van style wat die volgende beskryf en identifiseer
• alle intervalle
• toonsoorttekens
• ritme en slagmaat
• die gebruik van toonlere en modusse
• kadense
• akkoordprogressies

D. Skep ‘n melodie vir stem of instrument
• minimumlengte van 12 mate
• struktuurgewing
• gebruik motiewe en sekwense
• voeg ‘n eenvoudige baslyn by om begeleidingsakkoorde aan te dui

E. Transposisie
• Transponeer melodieë vir alle transponerende instrumente (piccolo, kontrabas, klarinet, horing, altsaksofoon, trompet).

F. Komposisietegnieke
• identifiseer motiewe, nabootsing, verkleining, vergroting en variasie in bestaande musiek
• identifiseer ontwikkeling van temas in bestaande musiek
• identifiseer dinamiese vlakke as ‘n komposisietegniek
• identifiseer melodiese en ritmiese herhaling in bestaande musiek

G. Terminologie
Hersien alle bekende musiekterme. Voeg by: agitato, attacca, bewegt, con forza, con fuoco, doppio movimento, giocoso, grave, langsam, larghetto, lebhaft, morendo, ossia, piacevole
</td>
<td>
Meloritme
In instrumentale Afrika-musiek het melodieë ‘n sterk ritmiese basis.
• Daar is melodiese kenmerke wat ‘n verband skep tussen toonsterkte en toonhoogte.
• Meloritmiese wysies kan ‘n melodiese kern-omvang hê. Soms word dit afgelei van nuanses in die spraakstruktuur.
• Meloritme transformeer spontaan in melodie as dit deur die menslike stem gevokaliseer word.

Organiese terminologie vir:
• tempo
• sing in stemme
• dansstappies
• musiektekens (‘cues’)
• rolspelers in ‘n musiekuitvoering
</td>
</tr>
</table>

Musiek	Graad 12	1ste Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames of musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Keuse van baaninhoud word deur die skool gemaak.

Westerse kunsmusiek:	Jazz:	Inheemse Afrika-musiek-baan
A. Simfonie en simfoniese toondig • definisie van die genres • hoe die ontwikkeling van instrumente die simfonie en simfoniese toondig beïnvloed het **Komponiste en hul werke** • Beethoven - *Simfonie Nr. 6* • Mendelssohn - *Fingal se Grot* **Inhoud** • belangrikheid van elk van die gekose orkeswerke • kenmerke van simfonieë • kenmerke van die bewegings en vorms wat meestal daarin voorkom • orkestrasie • ontwikkel die vermoë om 'n partituur te volg • klankherkenning hiervan **B. Vorm-analise** • **Sonatevorm** (vermoë om die vorm en hoofbestanddele daarvan te herken) • **Minuet en Trio** • **Rondo**	**Marabi (1930-1940)** **Belangrike kunstenaar/groep** • The Jazz Maniacs • The Merry Blackbirds • The Jazz Epistles • The Manhattan Bothers **Marabi-vrouegroepe** **Belangrike kunstenaar/groep** • The Dark City Sisters • The Flying Jazz Queens • Mahotella Queens **Kwela (1950's)** **Belangrike kunstenaar/groep** • Spokes Mashiane • Lemmy Mabaso • Elias Lerole **Mbhaqanga** **Belangrike kunstenaar/groep** • Makgonatsohle Band • Soul Brothers • The Cool Crooners	• Metafore van musiek en lewe in inheemse Afrika-samelewings • Uitruilbare konsepte, bv. harmonie en 'n vreedsame naasbestaan • Die rol van 'n spirituele atmosfeer in ruimtes waarin musiek gemaak word • Basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • Beluistering en bespreking van verteenwoordigende werke van die genre • Lees oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • Elemente van die genre Kies enige EEN musiekstyl van die etniese groepe. 'n Algemene begrip van die musiek word verlang

	Nuwe jazz **Belangrike kunstenaar/groep** • The Jazz Epistles • Todd Matshikiza • Gideon Nxumalo • Philip Tabane **Inhoud** • basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • beluister en bespreek verteenwoordigende werke van die genre • lees oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • elemente van die genre	

<table>
<tr><th>Musiek</th><th>Graad 12</th><th colspan="2">2de Kwartaal</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tema 1

Musiekvoordrag en improvisasie</td><td>Voorgestelde kontaktyd</td><td colspan="2">Hulpbronne</td></tr>
<tr><td>2 uur per week</td><td colspan="2">• musiekinstrumente
• voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen
• oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek
• speelruimte</td></tr>
<tr><td colspan="4"><u>Inhoud/begrippe/vaardighede</u>
Keuse van baaninhoud word deur leerders, onderwyser of skool gemaak.</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>Westerse kunsmusiek en jazz</u>
A. Solowerk
Voortsetting van werke uit die standaardrepertorium van Westerse kunsmusiek, jazz, Afrika-musiek, rock en pop of ander musiekstyle vir die gekose instrument (e) of stem.
‘n Minimum van drie stukke van minstens gevorderde standaard moet teen die einde van graad 12 voorgedra word.

B. Ensemble-werk
Voortsetting van minstens een stuk per jaar. Een stuk moet teen die einde van graad 12 voorgedra word. Aandag moet gegee word aan hoe leerders binne ‘n instrumentale/vokale ensemble funksioneer (bv. vermoë om individuele partye te speel/sing, verantwoordelikheid binne die groep, ens.). Leerders in Afrika-musiek moet met voordragprotokol en stelreëls vertroud gemaak word.

C. Tegniese werk
Voortsetting van tegniese werk wat vir die instrument/stem geskik is: Minstens op gevorderde vlak ooreenkomstig die individuele behoefte en vermoë van die leerder (bv. toonlere, arpeggio’s, gebroke akkoorde, studies, ritmiese patrone en tegniese oefeninge).

D. Improvisasie
• Ritmiese, melodiese en/of harmoniese improvisasie ooreenkomstig die gekose styl, instrument en ontwikkelingsvlak van leerder(s).
• Speel enige ritme, melodie of lied uit die kop.

E. Bladlees en bladsang
Kies geskikte bladsang- en bladleesvoorbeelde om leesvermoë te ontwikkel. Die musiekvoorbeelde moet geleidelik meer kompleks word, in pas met die vlak.</td><td><u>Inheemse Afrika-musiek</u>
A. Solovoordrag
Eerste en tweede instrument van ‘n ander kategorie (chordofone, membranofone, idiofone, aërofone)

Tegniese werk
• werk met patrone
• speelwyse en klankvorming
• stemming/organisasie

Dans
• basiese dans om ‘n voordrag mee te begin

Mondelinge teksvaardigheid
• verwerk pryssang na instrumentale voordrag
• ontgin idiomatiese uitdrukkings en spreekwoorde

Gehoorvaardigheid
• gehoortranskripsie-oefeninge
• begrip van konteks en rol

B. Groepsvaardighede
• ensemble-deelname
• instrumentale rolle
• dramatisering</td></tr>
</table>

Musiek	Graad 12	2de Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Harmonisering

Voeg alt, tenoor en bas by. Gebruik

- primêre en sekondêre akkoorde in grondposisie en eerste omkering
- deurgangs-6/4-akkoorde
- kadensiële 6/4-akkoorde
- deurgangsnote
- hulpnote

Voeg vierstemmige harmonie by die sopraanmelodie van ‘n lied. Gebruik teks op ‘n gebruikersvriendelike wyse.

of

Jazz-benadering

- Harmoniseer melodieë. Gebruik 7des.
- Herharmoniseer ‘n eenvoudige agtmaatprogressie. Gebruik vervangings van primêre akkoorde.
- Simmetriese toonlere
  - heel-half-toonleer
  - half-heel-toonleer
  - vergrote toonleer
- Intervalle (alle intervalle)
- Sleutels (G-, F- en altsleutels)
- Nomenklatuur van oorheenliggende akkoorde

B. Skep ‘n melodie vir stem of instrument

- minimum van 12 mate lank
- Gee struktuur daaraan.
- Gebruik motiewe en sekwense.
- Voeg ‘n eenvoudige baslyn of akkoorde by om ‘n lied mee te begelei.
- Gebruik gepaste artikulasietekens vir die instrument/stem.

C. Ontleed musiekpartiture in verskeie style. Identifiseer en beskryf die volgende:
- alle intervalle
- toonsoorttekens
- ritme en slagmaat
- die gebruik van toonlere en modusse
- kadense
- akkoordprogressies
- vraag en antwoord
- deurgangsnote
- hulpnote

D. Transposisie
- Transponeer melodieë vir alle transponerende instrumente (piccolo, kontrabas, klarinet, horing, saksofoon, trompet)

E. Komposisietegnieke
- ritme en pols as komposisietegniek
- harmoniese progressie as ‘n komposisietegniek
- ontwikkeling van temas as ‘n komposisietegniek
- dinamiese vlakke, timbre, instrumentasie en orkestrasie as komposisietegnieke
- melodiese en ritmiese herhaling as komposisietegnieke

F. Terminologie
Hersien alle bekende terme. Voeg by: *quasi, rinzforzando, rf, rfz, risoluto, rubato, scherzando, schnell, sehr, senza, smorzando, sotto voce, stringendo, tranquillo*

Musiek	Graad 12	2de Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • gepaste ruimte • handboeke • klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3) • Opnames van musiekvoorbeelde

Inhoud/begrippe/vaardighede

Westerse kunsmusiek:	**Jazz:**	**Inheemse Afrika-musiek-baan**
Opera • definisie en beskrywing van die genre • samevatting van die historiese ontwikkeling • begrip vir die betekenis en rol van komiese en ernstige opera, libretto, aria, resitatief en koor. • welbekende operas deur welbekende komponiste **Komponis en werk** • Mozart - *Die Towerfluit* **Inhoud** • storielyn • kenmerke • karakters • arias • koordele • musikale belangrikheid daarvan	**Vroeë jazz-sangers** **Belangrike kunstenaar/groep** • Miriam Makeba • Dolly Rathebe • Thandi Klaasen **Jazz in ballingskap** **Belangrike kunstenaar/groep** • Die 'blues'-note • Brotherhood of Breath • Union of Africa **Jazz by die huis** **Belangrike kunstenaar/groep** • Spirit Rejoice • Sakhile • ZimNqawana **Kaapse jazzBelangrike kunstenaar/groep** • Dollar Brand (Abdullah Ibrahim) • Robbie Jansen • Winston Ngozi **Latere jare** **Belangrike kunstenaar/groep** • FeyaFaku • Moses Molelekwa • Voice **Inhoud** • basiese kennis soos definisies, beskrywings en kenmerke van die genre • beluister en bespreek verteenwoordigende werke • lees oor komponiste en hul verteenwoordigende werke • elemente van die genre	**Moderne samestellings van IAM** • Mbhaqnanga • Maskandi • Isicathamiya • Malombo-jazz • Free Kiba **Geskiedenis van moderne IAM** **Navorsing oor IAM** Kies enige EEN musiekstyl van die etniese groepe. 'n Algemene begrip van die musiek word verlang.

Musiek	Graad 12	3de Kwartaal
Tema 1 **Musiekvoordrag en improvisasie**	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
	2 uur per week	• musiekinstrumente • voldoende ruimte vir onderrig, repeteer of oefen • oorspronklike partiture en/of oorspronklike bladmusiek • speelruimte
Inhoud/begrippe/vaardighede **GRAAD 12-EKSAMEN** **Voorbereiding vir finale praktiese eksamen**		

Musiek	Graad 12	3de Kwartaal
Tema 2 **Musiekgeletterdheid**	**Voorgestelde kontaktyd**	**Hulpbronne**
	1 uur per week	• gepaste ruimte • musiekinstrument om begrippe te demonstreer (klavier of klawerbord) • handboeke of werkboeke • manuskrippapier • rekenaar- en musiekprogramme soos Sibelius/Finale

Inhoud/begrippe/vaardighede

Gehooropleiding en praktiese toepassing moet altyd deel uitmaak van musiekgeletterdheid.

A. Analiseer musiekpartiture in ‘n verskeidenheid van style. Identifiseer en beskryf die volgende:

- alle intervalle
- toonsoorttekens
- ritme en slagmaat
- die gebruik van toonlere en modusse
- kadense
- akkoordprogressies
- herhaling
- vraag en antwoord
- sekwense
- deurgangsnote
- hulpnote
- terughoudings (suspensies)
- vooruitnemings (antisipasies)

B. Harmonisering

Voeg alt, tenoor en bas by ‘n melodie. Gebruik

- primêre en sekondêre akkoorde in grondposisie, eerste en tweede omkerings
- dominant sewende in grondposisie
- nie-harmoniese note: deurgangsnote, hulpnote, suspensies en antisipasies

of

Jazz-benadering

- Akkoordposisies en verbindingsakkoorde
- Gevorderde akkoordvervanging
- Analise van partiture in verskeie style. Identifiseer en beskryf die volgende:
  - Alle intervalle
  - Toonsoorttekens
  - Ritme en slagmaat
  - Die gebruik van toonlere en modusse
  - Akkoordprogressies

C. Skep ‘n melodie vir stem of instrument

- minstens 12 mate lank
- Gee struktuur daaraan.
- Gebruik motiewe en sekwense.
- Voeg ‘n eenvoudige baslyn of akkoorde by om ‘n lied mee te begelei.

D. Komposisietegnieke

- Finale hersiening van alle bekende komposisietegnieke

E. Terminologie

- Finale hersiening van alle bekende musiekterminologie

of

Afrika-musiekbenadering

Vorm.

- tematiese vorm
- uitvoeringsvorm (voorafgaande en daaropvolgende frases wat op ‘n melodiese stelling gebaseer is as vraag-en-antwoord, d.w.s. responsoriale vorm)
- Integrale vertolking van vorm/struktuur soos dit voorkom in inheemse musiek-genres.

Musiek	Graad 12	3de Kwartaal
Tema 3 **Algemene musiekkennis en analise**	**Voorgestelde kontaktyd** **1 uur per week**	**Hulpbronne** • **gepaste ruimte** • **handboeke** • **klanktoerusting (CD-speler, IPod, MP3)** • **Opnames van musiekvoorbeelde**
Inhoud/begrippe/vaardighede **A. Suid-Afrikaanse musiekindustrie** • die industriële proses van die oorsprong van 'n musikale idee tot die publikasie en uitvoering daarvan • platemaatskappye in Suid-Afrika • musiekregte • kopiereg • hoe om 'n nuwe komposisie te registreer		
FINALE HERSIENING VIR DIE GRAAD 12-EKSAMEN		

Musiek	Graad 12	4de Kwartaal
Eksamensessie		

AFDELING 4:

ASSESSERING IN MUSIEK

4.1 Inleiding tot assessering

Assessering is ‘n deurlopende beplanningsproses, bestaande uit die identifiseer, versamel en vertolking van leerders se prestasie. Verskeie assesseringswyses word gebruik. Dit bestaan uit vier stappe: ontwikkel en versamel bewyse van leerderprestasie, evalueer die data, teken die bevindinge op en gebruik dan hierdie inligting om die leerder by te staan in sy ontwikkeling. Sodoende word die proses van onderrig en leer verbeter.

Assessering moet beide informeel (Assessering vir Leer) en formeel (Assessering van Leer) wees. In albei gevalle moet gereelde terugvoer aan leerders gegee word, om die leerproses te verryk.

4.1.1 Assessering in Musiek

Daar is **vyf** praktiese assesseringstake (PAT’e) in graad 10 tot 12. Leerders wat die IAM- en Afrofonia/jazz-bane kies, kan in Graad 10 en 11 elke jaar drie genres in elke onderskeie kategorie in tabel 1 kies. Leerders wat die IAM- en Afrofonia/jazz-bane kies, kan in graad 12 vier genres in IAM en drie in Afrofonia/Jazz van tabel 1 kies. Tabel 2 verskaf assesseringsriglyne vir kennis en vaardighede wat in elke graad vereis word. Die liedere se vlak van kompleksiteit word nie bepaal deur die digtheid van die repertorium nie, maar wel deur die kriteria soos in Tabel 2 uiteengesit. Dit vorm die jaarpunt vir Musiek, wat bestaan uit 25% van die promosiepunt. Die oorblywende 75% word uit die eindeksamen verkry.

Die PAT’e hou direk verband met die kurrikulummateriaal vir Musiek. Dit vorm deel van die onderrig- en assesseringsaktiwiteite. Dit word as deurlopende assesseringsmiddele gebruik en het dit ten doel om alle aspekte van die kurrikulum te dek.

Die volgorde waarin die PAT’e voltooi word, word nie gespesifiseer nie; dit word bloot voorgestel. Onderwysers moet toesien dat hierdie PAT’e egalig gedurende die eerste drie kwartale van die akademiese jaar versprei word.

4.2 Informele of daaglikse assessering

Leerassessering het ten doel om individuele leerders se prestasie deurlopend te versamel, sodat dit gebruik kan word om hul leerproses te verbeter.

Informele assessering is ‘n daaglikse monitering van die vordering van leerders. Dit word gedoen deur waarnemings, besprekings, praktiese demonstrasies, leerder-onderwyser-konferensies, informele klaskamerinteraksies, ens. Informele assessering kan só eenvoudig wees, deur bloot tydens die les te stop, om leerders dop te hou, of om hul vordering met leerders te bespreek. Informele assessering het ten doel om terugvoer aan leerders te verskaf en om as beplanningsinligting te dien. Dit hoef nie aangeteken te word nie. Dit moet nie beskou word as iets wat losstaande van leeraktiwiteite in die klaskamer is nie. Leerders of onderwysers kan hierdie assesseringstake nasien.

Selfassessering en eweknieassessering maak leerders aktief betrokke in assessering. Dit is van belang, want dit laat leerders toe om te leer uit en te besin oor hoe hulle self presteer. Die inligting van informele daaglikse assessering hoef nie formeel aangeteken te word nie, behalwe as die onderwyser dit so verkies. Hierdie daaglikse assesserings-aktiwiteite word nie by promosie- en sertifiseringsdoeleindes in berekening gebring nie.

4.3 Formele assessering

Alle assesseringstake wat deel vorm van die jaarlikse formele assesseringsprogram, word beskou as formele assessering. Formele assesseringstake word nagesien en formeel deur die onderwyser aangeteken, vir progressie- en sertifiseringsdoeleindes. Alle formele assesseringstake is aan moderering onderworpe vir die doel van kwaliteitskontrole om te verseker dat gepaste standaarde gehandhaaf word.

Formele assessering voorsien onderwysers van ‘n sistematiese evalueringswyse oor hoe goed leerders vorder in ‘n graad en in ‘n spesifieke vak. Voorbeelde van formele assessering sluit in toetse, eksamens, praktiese take, projekte, mondelinge aanbiedinge, demonstrasies, uitvoerings, ens. Formele assesseringstake vorm deel van ‘n jaarlange formele Assesseringsprogram in elke graad en vak.

Graad	Take wat deur die jaar gedoen is (%)	Eindeksamen (%)
R – 3	**100**	**n.v.t.**
4 – 6	**75**	**25**
7 – 9	**40**	**60**
10 en 11	**25**	**75**
12	**25**	**Eksterne eksamen: 75**

4.3.1 Praktiese Assesseringstake (PAT’e)

Volledige inligting oor die PAT’e is in die PAT-dokument vervat.

Die volgende Praktiese Assesseringstake (PAT’e) moet gedoen word. Hierdie take kan in enige volgorde gedoen word. Dit moet egalig deur die loop van die eerste drie kwartale van die jaar versprei word.

GRAAD 10 PAT'e

PAT	BESKRYWING	PUNTE	
PAT 1	**Konsertvoordrag:** Een werk wat voordraggereed is Geskrewe programaantekeninge Vir IAM en Jazz/Afrofonia - Lewendige musiekuitvoering op hoofinstrument (solo/ensemble) - Programaantekeninge	40 10	**50**
PAT 2	**Musiekgeletterdheids taak:** Ontleding van 'n partituur Teorietoets Vir IAM en Jazz/Afrofonia - Teorietoets - Analise (van partituur of klank, of oudio-visueel)	20 30	**50**
PAT 3	**Melodiese of ritmiese improvisasie:** Improvisasie 1 Improvisasie 2 Vir IAM en Jazz/Afrofonia [Roep en antwoord: gebruik pryssang, historiese kronieke, maak kontekstuele kommentaar, gebruik fono-estetika, krepitasies, verhoogaanwysings, mond-dromspel, roep en refrein, roep en koorrefrein, gemengde struktuurvorm, oorvleueling] Vir Jazz en Afrofonia: Basiese benadering deur die gebruik van akkoordnote, melodiese en ritmiese patrone.	25 25	**50**
PAT 4	**Elementêre komposisie of verwerking** Vir IAM en Jazz/Afrofonia - Diktee (melodies en ritmies, harmonies en akkoordherkenning) - Prakties (bladlees, bladsang en bladklap)	50	**50**
PAT 5	Geskrewe werksopdrag: (1000 – 1500 woorde) Studie van eie voordraginstrument, bou, klankproduksie, geskiedenis Vir IAM en Jazz/Afrofonia Studie van eie instrument, bou, klankproduksie, geskiedenis, kulturele kontekste	50	**50**
	Totaal vir Graad 10 PAT'e		**250**

GRAAD 11 PAT'e

PAT	BESKRYWING	PUNTE	
PAT 1	**Konsertvoordrag:** Een werk wat voordraggereed is Geskrewe programaantekeninge Vir IAM en Jazz/Afrofonia - Lewendige musiekuitvoering op hoofinstrument (solo/ensemble) - Programaantekeninge	40 10	**50**
PAT 2	**Musiekgeletterdheids taak:** Ontleding van 'n partituur Transkripsie en transposisie	30 20	**50**
PAT 3	**Improvisasie:** Uitvoering Geskrewe verduideliking van styl/tegnieke wat gebruik is Vir IAM en Jazz/Afrofonia [Roep en antwoord: gebruik pryssang, historiese kronieke, maak kontekstuele kommentaar, gebruik fono-estetika, krepitasies, verhoogaanwysings, mond-dromspel, roep en refrein, roep en koorrefrein, gemengde struktuurvorm, oorvleueling] Vir Jazz en Afrofonia: Melodiese en ritmiese patrone	40 10	**50**
PAT 4	**Komposisie of verwerking** Handgeskrewe of gedrukte partituur Uitvoering of opname (elektronies of akoesties) Vir IAM en Jazz/Afrofonia Kreatiewe innovasie: Besluit oor - melodie (kies stem of musiekinstrument) - begeleid of onbegeleid - komponeer vir 'n solo-instrument - struktuur van die komposisie: vers of vers en koor - kan prysdans byvoeg - ander kunsvorms kan ingesluit word - stemming van die lied: treurig of vrolik - melodiese en ritmiese ooreenkoms	40 10	**50**
PAT 5	**Geskrewe werksopdrag: (1000 – 1500 woorde)** Repertoriumstudie: Musiek vir eie voordraginstrument in spesifieke styl Vir IAM en Jazz/Afrofonia -Repertoriumstudie: Luister na verskillende komposisies vir jou hoofinstrument en bespreek die struktuur, vorm, inhoud, betekenis en kulturele kontekste van gebruik in spesifieke styl.	50	**50**
	Totaal vir Graad 11 PAT'e		**250**

GRAAD 12 PAT'e

PAT	BESKRYWING	PUNTE	
PAT 1	**Konsertvoordrag:** Een werk wat voordraggereed is Geskrewe programaantekeninge Vir IAM en Jazz/Afrofonia - Lewendige musiekuitvoering op hoofinstrument (solo/ensemble) - Programaantekeninge	 40 10	 **50**
PAT 2	**Musiekgeletterdheids taak:** Harmoniese analise Harmonisering Vir IAM Analise van gekose musiekstuk. Gebruik die volgende elemente: Roep en antwoord, pryssang, historiese kronieke, maak kontekstuele kommentaar, gebruik fono-estetika, krepitasies, verhoogaanwysings, mond-dromspel, roep en refrein, roep en koorrefrein, gemengde struktuurvorm, oorvleueling. Vir Jazz/Afrofonia: Geskrewe taak: Gevorderde substitusie, II, V, I - progressie, omdraai, tritonus substitusie, sekondêre dominant	 30 20	 **50**
PAT 3	**Improvisasie:** Uitvoering Geskrewe verduideliking van styl wat gebruik is Vir IAM [Roep en antwoord: gebruik pryssang, historiese kronieke, maak kontekstuele kommentaar, gebruik fono-estetika, krepitasies, verhoogaanwysings, mond-dromspel, roep en refrein, roep en koorrefrein, gemengde struktuurvorm, oorvleueling] Jazz/Afrofonia: Melodiese en ritmiese patrone	 40 10	 **50**
PAT 4	**Komposisie of verwerking** Handgeskrewe of gedrukte partituur Uitvoering of opname (elektronies of akoesties) Vir IAM en Jazz/Afrofonia **Kreatiewe innovasie: Besluit oor** - melodie (kies stem of musiekinstrument) - begeleid of onbegeleid - komponeer vir 'n solo-instrument - struktuur van die komposisie: vers of vers en koor - kan prysdans byvoeg - ander kunsvorms kan ingesluit word - stemming van die lied: treurig of vrolik - melodiese en ritmiese ooreenkoms - uitvoering	 40 10	 **50**
PAT 5	**Geskrewe werksopdrag**: (1000 – 1500 words) **WKM**: <u>Die ontwikkeling van die Sonate</u> vir eie instrument OF <u>Die ontwikkeling van die Oratorium</u> vir sangers **Jazz**: Vergelyk en kontrasteer bydraes deur 'n sanger of instrumentalis in Suid-Afrikaanse jazz **IAM:** Besoek of herskep 'n outentieke inheemse Afrika-seremonie om te sien hoe musiek gebruik is Vir IAM Bespreek manlike en vroulike musiek-genres. Fokus op waardes wat invloede uitoefen op voordrag, stelreëls van hoflikheid, vrouwees, manwees, direkte kommentaar en temas van die regeringsvorm, koningshuis, grappe en troues, soos van toepassing Jazz/Afrofonia Bespreek Jazz/Afrofonia van die periode 1920's tot 2000 Marabi, Khwela, Mbhaqanga, Disko, Soul, Bubble-gum, Raggae, Kwaito en Gospel Bespreek: prominente kunstenaars, kenmerke en dekades van opbloei van elke styl.	 50	**50**
	Totaal vir Graad 12 PAT'e		**250**

4.3.2 Skriftelike opdragte

Graad 10

Leerders doen navorsing oor hul eie instrument. Aandag moet gegee word aan die volgende: hoe die klank geproduseer word, die bou van die instrument, hoe om die instrument op te pas, ideale liggaamsposisie vir oefen en voordrag en die geskiedenis van die instrument. Sangers moet ook die stembande bestudeer, hoe die stembande hul stemtipes bepaal, hoe vokale gevorm word, hoe om jou stem gesond te hou en wat voorkom moet word om jou stem te beskerm.

Graad 11

WKM-leerders doen ‘n navorsingstudie oor die repertorium van musiek vir hul eie gekose voordraginstrument binne die raamwerk van hul gekose styl. Die betrokke gekose voordragstukke kan as uitgangspunt gebruik word, met fokus op ander soortgelyke werke van dieselfde komponis of van dieselfde styl. Aspekte soos struktuur, vorm, inhoud, idiomatiek, stemming, komposisietegnieke en stylkonteks kan bestudeer en bespreek word.

Jazz- en IAM-leerders, kan hul repertoriumstudie baseer op beluistering van verskillende komposisies vir die hoofinstrument. Aspekte soos struktuur, vorm, inhoud, stemming, stylkonteks en betekenis van kulturele kontekste kan bestudeer en bespreek word.

Graad 12

Die geskrewe werksopdragte vir graad 12 word gedoen ooreenkomstig die baan wat die leerder gekies het: Westerse Kunsmusiek (WKM), of Jazz, of Inheemse Afrika-musiek (IAM).

WKM:

Leerders doen ‘n geskrewe werksopdrag oor die ontwikkeling van die sonate vir sy eie gekose instrument, of oor die ontwikkeling van die oratorium vir leerders wat sangers is. Een spesifieke sonate moet beluister en ontleed word. Die leerder moet alle melodieë van minstens een beweging uit dié sonate ken. In die geval van die oratorium, moet leerders die ontwikkeling van die genre bestudeer en op hul eie tyd ontleed. Die leerder moet die arias uit die gekose oratorium kan herken.

JAZZ:

Leerders vergelyk en kontrasteer bydraes deur ‘n sanger (Miriam Makeba of enige ander sanger) en dié van ‘n instrumentalis (Hugh Masekela of enige ander instrumentalis) met vandag se musiek. Leerders kan ook die belangrikheid van universiteitsmusiekopleiding vir jazz-musikante bespreek en na slegs twee voorbeelde verwys.

IAM:

Leerders besoek of herskep ‘n outentieke inheemse Afrika-seremonie om te sien hoe musiek gebruik is. Leerders moet die relevansie van musiek in die ritueel of seremonie demonstreer. Hulle moet ook kommentaar kan lewer oor die elemente van IAM en hoe dit manifesteer in voordragkommunikasie.

Die assesseringswyse wat gebruik word, moet gepas wees vir die ouderdom en ontwikkelingsvlak. Die ontwerp van hierdie take moet die vakinhoud dek en moet ‘n verskeidenheid take insluit wat daarop gemik is om die doelwitte van die vak te bereik.

4.3.3. Eksamens

Praktiese eksamen

150 Punte

Praktiese komponent vergelykbaar met graad 5 van eksterne eksamenliggame	**Maksimum punte**
Tegniese Ontwikkeling: • Toonlere, arpeggio's, oefeninge, studies • Geneem uit een lys van 'n amptelike eksamenliggaam	**20**
Voordragstukke: (graad 5-vlak) • Stuk 1 – Eie keuse (solostuk) • Stuk 2 – Eie keuse (solostuk) • Stuk 3 – Eie keuse of Improvisasie (graad 5-vlak) • Stuk 4 – Ensemble-werk	 **25** **25** **25** **25**
Bladlees: • Onbegeleide bladlees van minstens 12 mate • Vergelykbaar met graad 5 van 'n eksterne eksamenliggaam	**15**
Gehoortoetse: • Bladsang • Bladklap • Sing drieklanke: majeur, mineur, verminderd en vergroot • Vir IAM en Jazz/Afrofonia, sing sewende akkoorde: majeur 7de, mineur 7de, dominant 7de, half-verminderde en verminderde 7de	**15**
TOTAAL	**150**

Vir die doeleindes van hierdie eksamen moet 'n ensemble uit 2 – 8 persone bestaan. Elke speler (leerder) moet 'n onafhanklike party speel, wat nie deur 'n ander speler verdubbel word nie. Alle aspekte van die praktiese komponente sal tydens die finale praktiese eksamen afgeneem word.

Musiek Vraestel 1

120 Punte Tydsduur: 3 ure

Afdeling A	Musiekgeletterdheid • Grondbeginsels van musiek • Harmonisering en harmoniese analise (tradisionele en jazz-harmonisering) • Melodieskryf (WKM) • Vir IAM en Jazz/Afrofonia, akkoordsamestellings, progressies, modusse van majeur, harmoniese en melodiese mineur toonlere, blue, pentatoniese, simmetriese toonlere, akkoordposisies en verbinding van toonlere, basiese en gevorderde akkoordvervanging en oorheenliggende akkoorde	60 punte
Afdeling B	Algemene Musiekkennis • Soos vir graad 12 in Afdeling 3 uiteengesit is	60 punte
TOTAAL		**120 punte**

Musiek Vraestel 2

30 Punte Tydsduur: 1½ ure

Afdeling A	Gehoor • Herken verskille of foute, kadense, intervalle, akkoorde, tydmaattekens, ritmes, toonlere, nie-harmoniese note, komposisietegnieke • Skryf diktee IAM en Jazz/Afrofonia : Roep en antwoord: gebruik pryssang, historiese kronieke, maak kontekstuele kommentaar, gebruik fono-estetika, krepitasies, verhoogaanwysings, mond-dromspel, roep en refrein, roep en koorrefrein, gemengde struktuurvorm, oorvleueling	
Afdeling B	Herkenning • Genres • Stylperiode • Instrumente • Stemme	
Afdeling C	Vorm en analise • Soos in Afdeling 3 uiteengesit	
TOTAAL		**30 punte**

Hierdie vraestel word geskryf terwyl kandidate na ‘n klankbaan op ‘n eksamen-CD luister. Alle vrae word op hierdie klankbaan gebaseer. Elke snit sal ‘n bepaalde getal kere gespeel word. Elke graad 12-eksamensentrum sal van ‘n klank-CD voorsien word. Dit moet dan aan kandidate tydens die eindeksamen gespeel word. Weens die progressie van graad 10 tot 12, kan agtergrondkennis van graad 10 en 11 ook in graad 12 getoets word.

4.3.4 Kognitiewe vlakke

Formele assessering moet vir 'n spektrum van kognitiewe vlakke en vermoëns van leerders voorsiening maak, soos hieronder aangetoon word:

Kognitiewe Vlakke	Aktiwiteit	Persentasie van taak
Hoër orde vlak	Ontleed, evalueer, skep	30%
Middel orde vlak	Begrip, toepassing	40%
Laer orde vlak	Kennis, onthou	30%

4.4 Assesseringsprogram

Die Assesseringsprogram is ontwerp om formele assesseringstake uit te sprei regoor alle skoolvakke deur die loop van 'n kwartaal.

4.4.1 Vereistes (getal en aard van die take) vir Musiek

Hierdie vereistes word hieronder aangedui:

Graad 10

Assesseringsprogram en gewigstoedeling van take		
Formele assesserings (deur die jaar)	**Eindeksamen**	
25%	75%	
SBA – deur die jaar	Eindeksamenvraestelle 75% (300 punte)	
25% (100 punte)	37,5% (150 punte)	37,5% (150 punte)
5 PAT'e (50 elk) & Halfjaar eksamen (300)	2 geskrewe vraestelle: Vraestel 1: Teorie & algemene musiekkennis Vraestel 2: Gehoor, herkenning & vorm	Praktiese eksamen: Tegniek, voordragstukke in gekose styl en gehoor

Graad 10 Assesseringsprogram per Kwartaal:

Kwartaal	Praktiese Assesseringstaak	Eksamen	SBA	Punte
1	PAT 1: Konsertvoordrag Vir IAM en Jazz/Afrofonia Lewende musiekvoordrag		50	550 ÷ 5,5 = 100
	PAT 2: Musiekgeletterdheidswerksopdrag		50	
2	PAT 3: Improvisasie		50	
		Prakties (150) & skriftelik (150)	300	
3	PAT 4: Komposisie/verwerking vir IAM en Jazz/Afrofonia Gehoortoets		50	
	PAT 5: Geskrewe opdrag		50	
4		Prakties (150) & 2 skriftelike vraestelle: Vraestel 1 (120), Vraestel 2 (30)		300
			Jaartotaal	400

Graad 11

Assesseringsprogram en gewigstoedeling van take		
Formele assesserings (deur die jaar)	**Eindeksamen**	
25%	75%	
SBA – deur die jaar	Eindeksamenvraestelle 75% (300 punte)	
25% (100 punte)	37,5% (150 punte)	37,5% (150 punte)
5 PAT'e (50 elk) & Halfjaareksamen (300)	2 skriftelike vraestelle: Vraestel 1: Teorie & algemene musiekkennis Vraestel 2: Gehoor, herkenning & vorm	Praktiese eksamen: Tegniek, voordragstukke in gekose styl en gehoor

Graad 11 Assesseringsprogram per Kwartaal:

Kwartaal	Praktiese Assesseringstaak	Eksamen	SBA	Punte
1	PAT 1: Konsertvoordrag Vir IAM en Jazz/Afrofonia Lewende musiekvoordrag		50	550 ÷ 5,5 = 100
	PAT 2: Musiekgeletterdheidswerksopdrag		50	
2	PAT 3: Improvisasie		50	
		Prakties (150) & skriftelik (150)	300	
3	PAT 4: Komposisie/verwerking Vir IAM en Jazz/Afrofonia Kreatiewe oorspronklikheid		50	
	PAT 5: Geskrewe opdrag		50	
4		Prakties (150) & 2 skriftelike vraestelle Vraestel 1 (120), Vraestel 2 (30)		300
			Jaartotaal	400

Graad 12

Assesseringsprogram en gewigstoedeling van take		
Formele assesserings (deur die jaar)	**Eindeksamen**	
25%	75%	
SBA – Deur die jaar	Eksterne eindeksamenvraestelle 75% (300 punte)	
25% (100 punte)	37,5% (150 punte)	37,5% (150 punte)
5 PAT'e (50 elk) Halfjaareksamen (300) Proefeksamen (300)	2 skriftelike vraestelle: Vraestel 1: Teorie & algemene musiekkennis Vraestel 2: Gehoor, herkenning & vorm	Praktiese eksamen: Tegniek, voordragstukke in gekose styl en gehoor

Graad 12 Assesseringsprogram per Kwartaal:

Kwartaal	Praktiese Assesseringstaak	Eksamen	SBA	Punte
1	PAT 1: Konsertvoordrag Vir IAM en Jazz/Afrofonia Lewende Musiekvoordrag op hoofinstrument		50	850 ÷ 5,5 = 100
	PAT 2: Musiekgeletterdheidswerksopdrag		50	
2	PAT 3: Improvisasie		50	
		Prakties (150) & skriftelik (150)	300	
3	PAT 4: Komposisie/verwerking Vir IAM en Jazz/Afrofonia Kreatiewe oorspronklikheid		50	
	PAT 5: Geskrewe taak		50	
		Prakties (150) Vraestel 1 (120), Vraestel 2 (30)	300	
4		Prakties (150) & 2 skriftelike vraestelle Vraestel 1 (120), Vraestel 2 (30)		300
			Jaartotaal	400

4.5 Rekordhoudig en rapportering

Rekordhouding is ‘n proses waarin die onderwyser die vlak van ‘n leerder se prestasie in ‘n spesifieke taak dokumenteer. Dit dui die leerder se vordering aan ten opsigte van bereiking van die kennis soos voorgeskryf in die Kurrikulum en Assesserings Beleidsverklarings. Rekords van leerdersprestasie moet getuienis van die leerder se konseptuele vordering binne ‘n Graad verskaf. Die leerder se gereedheid vir progressie of promosie na die volgende Graad word sodoende bepaal. Rekords van leerdersprestasie moet ook gebruik word om die vordering deur onderwysers en leerders in die onderrig- en leerproses te bevestig.

Rapportering is ‘n proses waarin leerders, ouers, skole en ander belangegroepe oor leerderprestasie ingelig word. Dit kan op verskeie wyses gedoen word, byvoorbeeld deur rapporte, ouervergaderings, skoolbesoekdae, ouer-onderwyser-vergaderings, telefoonoproepe, briewe en klas- of skoolnuusbriewe. Onderwysers in alle grade rapporteer in persentasies teenoor die vakke. Die verskeie prestasievlakke en hul ooreenstemmende persentasies word in die tabel hieronder aangedui.

4.6 Prestasievlakke en persentasies vir rekordhouding en rapportering

PRESTASIEVLAK	PRESTASIEBESKRYWINGS	PUNTE
7	Uitmuntende prestasie	80-100
6	Verdienstelike prestasie	70-79
5	Beduidende prestasie	60-69
4	Voldoende prestasie	50-59
3	Matige prestasie	40-49
2	Basiese prestasie	30-39
1	Ontoereikende prestasie	0-29

Onderwysers teken die werklike punte teenoor die taak aan, op ‘n rekorderingsblad. Die leerder se rapport bevat dan persentasies teenoor elke vak.

4.7 Moderering van assessering

Moderering impliseer die proses wat verseker dat die assesseringstake billik, geldig en betroubaar is. Moderering word geïmplementeer op verskeie vlakke: skool, distrik, provinsiaal en nasionaal. Uitgebreide en gepaste modereringspraktyke moet in plek wees vir doeleindes van kwalilteitkontrole vir alle vakassessering.

4.7.1 Moderering van die assesseringstake – drie vlakke

Moderering van die assesseringstake word op drie vlakke gedoen.

VLAK	MODERERINGSVOORSKRIFTE
Skool	• Die assesseringsprogram moet aan die vakhoof en skoolbestuur voorgelê word voor die begin van die akademiese jaar, sodat dit gemodereer kan word. • Elke taak wat gebruik word as deel van die assesseringsprogram moet dan weer aan die vakhoof voorgelê word voordat leerders dit aandurf. • Onderwysersportefeuljes en bewyse van leerderprestasie moet twee maal per jaar deur die vakhoof of deur sy afgevaardigde gemodereer word.
Kluster/distrik/ gebied	Onderwysersportefeuljes en voorbeelde van bewyse van leerderprestasie moet twee maal gedurende die eerste drie kwartale gemodereer word.
Provinsiaal/ nasionaal	Onderwysersportefeuljes en voorbeelde van bewyse van leerderprestasie moet een maal per jaar gemodereer word.

4.8 Algemeen

Hierdie dokument moet in samehang met die volgende saamgelees word:

4.8.1 Die *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes vir die Nasionale Kurrikulumbeleid Graad R-12; en*

4.8.2 Die beleidsdokument, *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R-12*

BYLAES

Bylae 1: Woordelys vir kurrikulum en assessering

Estetiese milieu. Dit is ‘n gebied waar leerders hul ontwikkelende smaak gebruik om te besluit oor wat hulle verkies in kreatiewe werke. Dit word gebaseer op wat hulle as aantreklik en goed gekomponeerd beskou; ook dít wat hul belangstelling prikkel en wat stimulerende idees aanwakker, bevestig, waardeer en erken; dít waarop hulle positief reageer rakende kultuuraktiwiteite en produksies van andere, deurdat hulle dermate daarin belangstel om oor hulle te leer, dat hulle diegene wil respekteer en gepaste ondersteuning en aandag aan hulle wil wy.

Gepaste gedrag van die gehoor. Dit behels die aanleer van gedragsgebruike wanneer daar na ‘n konsert geluister word, soos wanneer om te klap, wanneer om stil te bly en wanneer om te reageer. Daar is geen enkele stel reëls hiervoor nie, omdat dit kultuurgebonde is.

*Artefak .*Dit is ‘n voorwerp wat deur iemand gemaak is, ‘n produk van menslike kuns en vakmanskap.

Klassieke/tradisionele kunste. Dít is gewoonlik (maar nie altyd nie) ouer kunsvorme wat opgeneem is, bestudeer is en deel geword het van kultuurerfenis. Dit wat as “klassiek” of “tradisioneel” beskou word, verander met verloop van tyd. Raadpleeg **emergent arts and disappearing and neglected art forms.**.

Kontemporêre vraagstukke. Onderwerpe wat in die huidige tydskultuur bespreek word, sluit intellektuele, spirituele, estetiese, emosionele, morele en materiële besorgdhede van mense in. Dit is nodig dat die leerder verstaan dat kultuur verband hou met lewenswyse en betekenisgewing op spesifieke tye en plekke. Leerders moet ook verstaan dat daar in kultuur geskiedenisse en kontekste is, dat dit verander en dat hulle ander kulture beïnvloed en deur ander kulture beïnvloed word.

Ontwerpkonsepte. Dit sluit in die gebruik van ruimte, model, vorm en lyn, storielyn, konstruksie en komposisie-elemente soos struktuur, lengte en grootte; ook kontraste, kleur en ander vorme van ontwerp wat benut is in die skep van verskeie kunsvorme. Sekere verdwynende en verwaarloosde kunsvorme het uitgesterf met verloop van tyd, as gevolg van dominansie van ander kultuurmagte en weens veranderinge wat deur tegnologie teweeggebring is. In Suid-Afrika was die kunsvorme wat verlore of verwaarloos geraak het, gewoonlik die inheemse kunsvorme, alhoewel dit nie altyd die geval is nie.

Aërofone sluit in ‘n groep blaasinstrumente in Afrika-musiek (bv. Dinaka- en Tshikona-enkelnoot-fluite). Dit sluit in windklinkers, soos fluitagtige instrumente, lipgeblaasde instrumente en rietgeblaasde instrumente.

Artikulasie: By sang of instrumentale spel impliseer artikulasie die klokheldere spel van note, wat vergelykbaar is met duidelike uitspraak in spraak.

Basisslag. Om in die middel van ‘n drom met die vingers te slaan.

Blues is ‘n tipe volkslied wat onder die Afrika-Amerikaners ontstaan het.

Koperblaas Die koperblaasafdeling bestaan uit die trompet, horing en verwante instrumente wanneer dit deel vorm van ‘n orkes of blaasorkes.

Kanon Dit kan óf streng nabootsing wees, óf ‘n werk waarin nabootsing ‘n oorheersende rol speel.

Chordofoon ‘n Chordofoon is ‘n Afrika-snaarinstrument soos die lier en kora.

Enkelvoudige tydmaat. Dit is reëlmatige tyd, 4/4.

Krepitasie. Dis is ‘n klanktegniek wat dikwels gebruik word met stembuiging en monddromspel, wat as opruiende vokale effekte gebruik word by hoogtepunte in Afrika-musiek.

Kwartnoot. ‘n Kwartnoot is ‘n kwart van ‘n heelnoot.

Dinamiek. Woorde, afkortings en tekens wat relatiewe luidheid of sagtheid van klank aandui.

Idiofone. Dit is een-noot-musiekinstrumente (self-klinkend) waarin die klankbron en resonator dieselfde ding is, byvoorbeeld

- teenmekaar slaan – simbale, klappers, kastanjette
- geslaan – klokkies (sleeklokkies), ghongs, houtblokke, klokke, xilofone, metallofone
- gestamp op – klippe, spleetdromme
- gestamp op die grond – stokke, buise, kalbasse
- geskud – ratels, klingels
- geskraap – gekerfde stokke, skulpe
- gepluk – trompie, kalimba, mbira, musiekdoos
- gevryf om wrywing te veroorsaak – musiekglase

Verskynende kunste. Dit is kontemporêre, eksperimentele, of histories gemarginaliseerde kunsvorme wat konvensionele of tradisionele kunsbedrywe uitdaag. In elke tydperk kom daar nuwe kunsvorms te voorskyn.

Genre. ‘n Genre is ‘n soort kategorie van dans, musiek, drama, of kuns.

Erfenis. Erfenis sluit tradisies, herinneringe, geskiedenisse en wedervaringe van gemeenskappe wat van geslag tot geslag oorgeërf of oorgedra word.

Bedekte boodskappe, vooroordeel, stereotipes en waninformasie. Dit is die maniere waarop die massamedia probeer om mense se denkwyse en gevoelens oor sake te beïnvloed.

Menseregte. Menseregte is die reg van elke persoon tot billike en regverdige behandeling. Almal het die reg om hul lewens tot hul volle potensiaal uit te leef en om gelyke toegang tot alle sosiale, ekonomiese en politieke kultuurprosesse in hul land te hê. Die *Constitution* en *the Bill of Rights* bevat Suid-Afrika se begrip van wat menseregte is.

Indlamu u/famo. Dit is ‘n komplekse kultuur-genre van die Zoeloes en Basotho. Dit sluit sang, dans, drama, gedigte en ontwerp in.

Kgati. Dit is ‘n huppelspeletjie wat gebruik maak van ritme, tyd en limerieke vir probleemoplossing.

Kiba/Mmapadi. Dit is ‘n komplekse genre van die Bapedi, wat sang, dans, drama, gedigte en ontwerp as integrale elemente gebruik.

Kinestetika. Dit verwys na die bewustheid van sintuie, gevoel, beweging en aanraking.

Geletterdhede. Dit is aangeleerde vaardighede waarmee op gepaste wyse geïnterpreteer kan word, byvoorbeeld

- **mondeling**: begrip van gesproke stories, geskiedenisse en ondervindinge
- **gehoor**: vermoë om te vertolk deur te luister na spraak, musiek en dramatiese werke
- **visueel**: vermoë om opinies uit te spreek oor kunswerke, dit te maak, te waardeer en te vertolk
- **ruimtelik**: vermoë om afstand, hoogte, diepte en breedte te interpreteer en te gebruik
- **kinestetika**: bewustheid van die betekenis van beweging en aanraking

Malende. Dit is ‘n komplekse kultuur-genre van die Venda-mense, waarin sang, dans, drama, gedigte en ontwerp gebruik word.

Masekitlana Dit is ‘n kinderspeletjie wat gewild is onder die Sotho’s (Bapedi, Batswana, Basotho) van Suid-Afrika. Dit maak van klippe gebruik om stories te vertel en karakters te personifieer. Die speletjie kan as ‘n assesseringsaktiwiteit vir kreatiewe komposisie van drama en om stories te vertel, gebruik word.

Mutshongolo. Dit is ‘n komplekse kultuur-genre van die Tsonga-mense, waarin sang, dans, drama, gedigte en ontwerp gebruik word.

Natuurlike, gevonde, hergesikleerde en vervaardigde roumateriaal. Dit is voorwerpe wat besit word, opgetel is, hergebruik is, of uit die natuur geneem is. Dit kan in die leerder se omgewing gevind word, gemaakte items of natuurlike produkte waarvan die karakter dan getransformeer word in kunswerke.

Stereotipe. ‘n Stereotipe gebeur wanneer alle lede van ‘n groep as dieselfde beskou word, bv. “Mans kan nie vertrou word nie.” Stereotipes word dikwels vervat in ekstreme vooroordeel soos rassisme, seksisme, homofobie en xenofobie.

Wolhaarstories, leuens, fantasieë en absurde verhale. Dit is stories wat nie op die waarheid of werklikheid gebaseer is nie. Dit word gekenmerk deur oordrywing en distorsie, soos in wolhaarstories, waarin daar doelbewuste verswyging van die waarheid en leuens is. Wense en drome maak deel uit van die fantasieë.

Tshikona. Dit is ‘n komplekse kultuur-genre van die Venda-mense, waarin sang, dans, drama, gedigte en ontwerp gebruik word

BYLAE 2: INHEEMSE MUSIEKGENRES VAN SUID-AFRIKA

Kroniekaanbieder:

'n Sanger, storieverteller, of pryssanger wat 'n reeks helde- en ander belangrike geleenthede aanbied deur middel van pryssang van 'n relaas.

Koorsprekers/sangers:

Middelaar tussen die koor, dromspelers en die gehoor met redevoering deur middel van sang. In SePedi word hierdie persoon 'n malokwane genoem.

Pryskroniekaanbieder: 'n sanger wat 'n reeks helde- en belangrike gebeure aanbied deur middel van pryssang

Dromsprekers:

Die stellings deur dromme in 'n ensemble-voordrag word 'n dromdiskoers of dromspreking genoem. Hierdie denke is gebaseer op die veronderstelling dat die voordrag van inheemse musiekkunsvorme as 'n sisteem van kommunikasie beskou word.

Gehoorkroniekaanbieders: In die konteks van inheemse musiekkunste het die gehoor 'n diskoers van hul eie. Dit bestaan uit ululasies, krepitasies, prysteks, gille, applous en uitjouery.

Ellipse:

Dit is 'n onvoltooide uitdrukking of voordrag wat in 'n gelag kan eindig, sonder 'n herkenbare einde.

Tekens:

Musiektekens ('cues') of aanwysings dat respons van die gehoor nodig is, of 'n verandering van opeenvolging.

Roep:

Dit is 'n melodiese of ritmiese segment wat aandui dat 'n musiekrespons benodig word.

Stelreëls:

Dit is reëls van interaksie deur musiek, wat die reëls van hoflikheid en gedrag van lied en dans binne 'n gemeenskapsvoordragkonteks uitspel. Verskillende stelreëls geld vir mans en vroue.

Voordragprotokol:

Gemeenskaplike reël oor die opeenvolging van items in 'n gemeenskapsvoordrag. Dit is teksrelevant.

Afrofonia:

Hierdie konsep verwys na die algemene klank en stemming van motiewe in Afrika-musiek.

Moderne samestellings:

Dit is nuwe musiekstyle in die musiekbedryf of gebied van populêre musiek wat vanuit IAM-genres aangepas is.

Nomenklature:

Dit is afgekorte voorstellings van toonlere.

Spiritualiteit in Afrika-musiekvoordrag:

Dit verwys na die rol en perspektiewe van verskeie spirituele praktyke in Afrika-inheemse musiektradisies.

Historiese kronieke:

‘n Aanbieding van die genealogiese geskiedenis van ‘n bepaalde koninklike familie of gemeenskap.

Kontekstuele kommentaar lewer:

Kommentaar wat binne ‘n konteks van ‘n uitvoering gelewer word. Die kommentaar wissel gewoonlik na gelang van die konteks.

Gebruik van fono-estetika: Gebruik van klank wat ‘n ander instrument voorstel.

Krepitasies: ‘n Klank wat gebruik word om mense op te sweep, kortstondige opwinding uit te druk, of goedkeuring weer te gee.

Verhoogaanwysings:

Dit verwys na die spasie op die voordrag vloer; ook tempo, ritme of enige ander element van die voordrag.

Monddromspel:

Vokale aanbieding van dromklanke deur middel van woordklanke

Roep en refrein:

‘n Refrein van respons op ‘n roep.

Roep en koorrefrein:

Dit is ‘n refrein van die voltooiing van ‘n sin as antwoord op ‘n roep. Die koorrefrein kan fono-estetika van ‘n konvensionele ‘sinvoltooiing’-benadering bevat.

Die gemenge struktuurvorm:

‘n Kombinasie van die roep en antwoord, roep en refrein, en koor en refrein. Dit gebeur wanneer ‘n koor nie die slotsin van die roep gebruik om op te reageer nie.

Oorvleueling:

Dit gebeur wanneer die respons op die roep begin voordat die roep klaar is. Dit oorvleuel dus. Hierdie oorvleuelings kan uit ‘n aantal lae bestaan.

BYLAE 3: GENRES EN BEOORDELINGSKONSEPTE

Siswati

Tradisionele dansliedjies vir die volgende seremonies:

- Umtsimba – tradisionele huweliksdansliedere
- Butimba – jag vir seuns en mans
- Lutsango – 'n sosiale seremonie vir ouer vroue
- Tingabisa – sosiale aktiwiteit
- Ummemo – koninklike en sosiale deelname vir die hele koninkryk
- Lusekwane – sosiale aktiwiteit vir seuns
- Kumekeza – seremonie vir die trou met 'n vrou
- Inchwela – sosiale aktiwiteit vir mans
- Emahubo empi – oorlogsliedere
- Umhlanga – rietdansseremonie vir meisies

Begrippe

- Kugidza – umgivo lomuhle
- Umculo – umculo lomnandzi
- Kuhaya – kuhaya ngebugagu
- Kugidza ngemfutfa
- Umculo lovusa lusinga/umculo utsintsa imiva
- Kuniketana ngengoma
- Tilandzelo
- Imphimiso yemagama engoma
- Kuhlangana kwemavi/uyabhimba/amavi aka hlangani

INHEEMSE-AFRIKA-KUNSGENRES VAN SUID-AFRIKA

SISWATI: Tradisionele dansliedere vir die volgende seremonies:

Umtsimba tradisionele huweliks-dansliedere;

Butimba jag deur seuns en mans;

Lutsango ‘n sosiale seremonie vir ouer vroue;

Tingabisa sosiale aktiwiteit (Dit was die naam van die meisie-regiment gedurende die heerskappy van Koning King Sobhuza II);

Imbhali Dit was die naam van die meisie-regiment gedurende die heerskappy van Koning Mswati III;

Ummemo koninklike en sosiale deelname vir die hele koninkryk;

Lusekwane sosiale aktiwiteit van seuns;

Kumekeza seremonie vir die huwelik met ‘n vrou;

Inchwela sosiale aktiwiteit vir mans (selfversterkende seremonie);

Emahubo emphi oorlogsliedere;

Umhlanga rietdansseremonie vir meisies en getroude vroue.

Ingadla: dans deur meisies oor gedagtewisseling oor waardes en kulturele etiek.

Analitiese eienskappe: Kugidza- umgivo lomuhle; Umculo – umculo lomnandzi; Kuhaya- kuhaya ngebugagu; Kugidza ngemfutfa; Umculo lovusa lusinga/umculo utsintsa imiva; Kuniketana ngengoma; Tilandzelo; Imphimiso yemagama engoma; Kuhlangana kwemavi/uyabhimba/amavi aka hlangani

TSHIVENDA:

Malende Beide vir seuns en meisies;

Tshigombela Venda-vroue;

Tshikona Venda-mannedans;

Domba vroue en meisies inisiëringsdans met liedere wat tydens sosiale seremonies gesing kan word;

Tshifasi seuns en meisies;

Bune jong seuns en meisies wanneer hulle speel;

Tshinzere beide seuns en meisies in sosiale seremonies;

Matangwa seuns en meisies in ‘n sosiale seremonie;

Givha deur mans gedoen, terwyl vroue op dromme speel, soos in 'n Tshikona;

Musevhetho heilige dans wat nie bedoel is vir publieke sosiale voordrag nie;

Vhusha heilige dans wat nie bedoel is vir publieke sosiale voordrag nie;

Murundu heilige dans wat nie bedoel is vir publieke sosiale voordrag nie.

Analitiese eienskappe: Utshina zwavhudi; Luimbo lwa u takadza; Usumbeza mafulufulu; Usielisana; Usinna na ubvumela (roep en respons); Upfala zwavhudi; Ukundelwa/balelwa.

XITSONGA: MINCINO YA XITSONGA-MACHANGANA (MAGAZA)

<u>**Mincino ya Vavanuna-Majaha:**</u>

Muchongolo Mansdans;

Xincayincayi Dit word deur middeljarige mans en jong seuns gedoen.

<u>**Mincino ya Vaxisati-vanhwana:**</u>

Xibelana, Xifasi, Mikhinyavezo deur ouer vroue;

Tinsimu to hungasa/tlanga kinderspeletjies op rympies;

Tinsimu to miyeta nwana slaapliedjie;

Tinsimu ta le ngomeni manlike ritueel van inisiasie;

Tinsimu ta tikhomba vroulike ritueel van inisiasie;

Tinsimu ta mancomani geestelike lied;

Tinsimu to ndhunduzela prysliedere.

Analitiese eienskappe: Ku cina kahle; Risimu ro nandziha; Ku komba nkhinkhi; Ku yimbelela ko tlhavula mbilu; Ku nyiketana; Ku hlamulana; Ku twarisa hi ndlela leyi fanele; Ku dyoha.

SEPEDI:

Kiba, **Mantshegele**, **Tshotsho, Kgantla, Malopo**, Vrouedans: **Sekgapa, Koša ya dihkuru/Sempepetlwane/ Lebowa.**

Begrippe en kritiese middele: go thupela, molodi, phepela, bothakga, go šidilela, go kata, tia kati, go iketla, go tlhodia, go tlhabeletsa, go araba, go neeletsana, go hlaboša ka ganong, go šaetša.

SETSWANA:

Dikoma: tsa bojale, bogwera, go tlhoma kgosi, go gorosa mophato; Tsa meletlo: tsa manyalo – bogadi le mokete; phantsi.

Analitiese eienskappe: bontle le bokgabo; morumo, modidietso o o tsepamjeng; tiriso ya poko ya thoriso ka manontlhotlho; moribo le merethetho, tlhabeletsa le tsibogelo ya molodi; neeletsano ya mafoko mo pineng; kapodiso ka mafoko; go se kuruetse.

SESOTHO:

Dipina tsa mosebetsi, tsa lenyalo; tsa motjeko (moqoqopelo, mokgibo, mohobelo,) mokorotlo (pina ya ntwa); dipina tsa borapedi (thapelo, kodiyamalla).

Analitiese eienskappe: Morethetho, tumediso, ho hlaka ha mohopolo pineng, fupara mikutlo le boitshwaro bo bo amohelesang stjhabeng, ho araba, ho soma ha pina, kgalema/kgothatso/tletleba ka pina, go koeetsa ngwana, ho hata mehato, mashwahleshwahle a meruthwana maotong, morothetho o o potlakileng, boterpedi ba moqoqopedi, ho thetsana, ho siyelana sebaya/sebaka, mokgibo o makgethe, taolo ya morethetho ka moetapele, ho fetofetola mawa a go kgiba, ho kebesella melala bokaakong, phetaphetano ya mela ka morethetho o nyallanag le menyakwe ya ho kgiba, ho tshetsa pina ya mohobelo ka mantswe a monate, ho palaola modidietsane, kokosetso ya melamu hodomo, ho rethwa ha maoto, tenyetseho ya matheka hanyane, bokgeleke, ho qatsoha/bitoha, pina ya mohobela e dusa kobiso. Pina ya hobelo e a buwa,

ISIXHOSA: Danslied-genres vir die volgende okkasies:

Imbeleko	‘n viering van geboorte, naamgewing en danksegging nadat ‘n kind gebore is;
Intonjana	gebruik **umgqungqo** liedere deur jong Xhosa-meisies;
Mtshotsho	sosiale geleentheid met Mteyo-danslied, veral deur Amabomvana en BaThembu;
Intlombe	seremonie deur tradisionele helers deur Umxhentso
Umxhentso	danslied (Die dans word ook deur middeljarige mans en vroue gedoen, sowel as deur bejaardes. Die genres wat met hierdie seremonie geassosieer word, is **Umnqunqo**, **umxhentso**, en **Umngqokolo**)
Umgidi	seremonie van die ritueel van inisiasie, waarin **umxhentso**-en **umngunqgo**-dansliedere voorgedra word;
Umtshilo	**‘**n geleentheid van inisiate, **bakhweta**, wat die **umtshilo**-danslied doen;
Umtyityimbo	‘n danslied deur Xhosa-vroue.

Analitiese eienskappe: Baxhentsa kakuhle/Babagqwesa bonke; Bombela kamnadi; Umbongo ogqwesayo; Umxhentso odlamkileyo; Umngqungqo ochukumis umxhelo; Ukinikezelana ngengoma; Ukuhlabela nokulandela; Ukucacisa amazwi engoma; Ukuyiloza.

ISIZULU: Izinhlobo zokugida knye nomculo wesiZulu:

Izinhlobo zokusina: Indlamu;

umgxushulo (soortgelyk aan indlamu , maar stadiger);

isishameni;

ukugqumshela;

umchwayo;

ukukhilila (**lemshadweni**);

isizilu/ingoma;

umzansi; isizingili; isichunu;

Izinhlobo zomculo – mahubo (elisizwe, endlunkulu, elomndeni, awezintombi, awemgidi, awempi, makungcwatshwa, kujatshulwa);

Umhlanga – rietseremonie vir meisies en getroude vroue;

Umkhosi woselwa/wokweshwama – selfversterkingseremonie;

Umemulo – ritueel van inisiasie vir meisies;

Inkwahla – dans deur meisies vir gedagtewisseling oor waardes en kulturele etiek.

Isibhaca.

Moderne samestellings: Maskandi; Mbaqanga; Isichatamiya.

Analitiese eienskappe: Ukugida kahle; Umculo omnandi; Ukuhaya; Ukukhombisa umdlandla; Ukuhlabelela okuletha umunyu; Ukudedelana ngomculo; Ukuphendulana ngengoma; Ukuphimisela; Ukubhimba.

ISINDEBELE MUSIEK EN DANS MBHINO WABOBABA/SLEGS VIR MANS:

Stadium 1

Abesegwabo	(seuns wat gereed is om inisiasieskool by te woon)
Ukugida/dans:	isisegwabo/Iinsondo
Umbhino/musiek:	iroro (afgelei van die werkwoord “rora”: Sing liedere van Abesegwabo)

Stadium 2

Amadoda	Wanneer ‘n man inisiasie deurgaan het, kwalifiseer hy om “indoda” genoem te word; dit is jong mans, pa’s en oupas.
Ukugida/dans:	ingadla (Dit is nader aan die Zoeloe-dans, maar die polsslag is stadiger.)
Umbhino/musiek:	Ingadla-musiek. (Hulle gebruik dieselfde naam.)

Ukugida/Spesiale danse en musiek:

Stadium 1

Amadoda/Amasokana

Ukugida/Dans: Hulle dans almal *igwabo* maar slegs gedurende die inisiasietydperk

Umbhino/musiek: *Igwabo* (Hulle gebruik dieselfde naam).

Stadium 2

Amabutho soldate

Ukugida/Dans: irhalana/Tjhikila (slegs deur mans gedurende oorlogtyd)

Umbhino/musiek: irhalana (Hulle gebruik dieselfde naam).

VROUE:

Stadium 1

Abentazana (meisies) Vir meisies voor en na inisiasieskool

Dans: Isi-14, isintazana

Musiek: iroro met vrouewysies (dieselfde liedere, maar met vroulike wysies en verskillende betekenis maar in dieselfde toonsoort en styl)

Stadium 2

Abomma (vroue) Slegs getroude vroue en diegene wat enkellopend en oor die 40 is.

Dans: Isiqhakazana of u-1 (uwani). Hulle gebruik 'n leenwoord word vir nommer 1.

Musiek: isiqhakazana/zesifazi

Spesiale liedere en danse

Abomma (getroud) Slegs vir getroude vroue gedurende die tradisionele huwelikseremonie.

Dans: irhalana lesimanje/isimanje (Slegs gedurende die tradisionele huwelikseremonie).

Musiek: irhalane lesimanje/isimanje

Analitiese eienskappe: Ukugida kuhle; Umbhino omnandi; Ukutjengisa umdlandla; ukuvuma okuletha amatlhuwo; Ukudedelana ngombhino; Ukuphendulana ngengoma; Ukubhimba.

BYLAE 4: STANDAARD MUSIEKREPERTORIUM

Suid-Afrikaanse moderne musieksamestellings:

1.	*Nkosi Sikelel' iAfrica*	deur Enoch Sontonga
2.	*Ntyilo Ntyilo*	deur Mackay Davashe
3.	*Music In The Air*	deur Caiphus Semenya
4.	*Lakutshon' Ilanga*	deur Allen Silinga
5.	*Igqirha Lendlela Uqongqothwane*	deur Joe Mogotsi
6.	*Market Place*	deur Hugh Masekela
7.	*Nomali*	deur Caiphus Semenya
8.	*Khawuleza*	deur Dorothy Masuka
9.	*Morwa*	deur Jonas Gwangwa
10.	*Mountain Shades*	deur Moses Molelekwa
11.	*Mannenburg*	deur Abdullah Ibrahim
12.	*Week-end Special*	deur Brenda Fassie
13.	*Life Is Going On*	deur Brenda Fassie
14.	*Ntandane*	deur Busi Mhlongo
15.	*My name Is Margaret*	deur Margaret Mcingane
16.	*Hamba Bhekile*	deur Margaret Mcingana
17.	*Mangwane*	deur Sophie Mgcina
18.	*Hush*	deur Gibson Kente
19.	*How Long?*	deur Gibson Kente
20.	*Thabantshu*	deur Magalane Phoshoko
21.	*Pula*	deur Dr. Sello Galane
22.	*Kazet*	deur Mahlathini and the Mahotella Queens
23.	*Lilizela*	deur Mahlathini and the Mahotella Queens
24.	*Istimela SaseZola*	deur Mbongeni Ngema
25.	*Fire Passion en Ecstasy*	deur Stimela

26.	*Bua Nnete*	deur Babsy Mlangeni
27.	*Mokgotsi*	deur Steve Tebogo Kekana
28.	*Aboti Thabiso*	deur Steve Tebogo Kekana
29.	*Feel So Strong*	deur PJ Powers
30.	*Baba kaSbongile*	deur Soul Brothers
31.	*Impi*	deur Sipho Mchunu en Johnny Clegg
32.	*Ngwana Oya lela*	deur Malombo
33.	*Mbaqanga*	deur Phillip Tabane
34.	*Umqombothi*	deur Yvonne Chaka Chaka
35.	*Kaffer*	deur Author Mafokate
36.	*Umazola*	deur Mdu
37.	*Faces en Places*	deur Sakhile
38.	*Malowe*	deur Jabu Khanyile
39.	*Pitseng Tsekgolo*	deur Mahotela Queens
40.	*Kwela Spokes*	deur Spokes Mashiane
41.	*Mbombela*	deur Bayete
42.	*7de Avenue*	deur Jonathan Butler
43.	*African Dream*	deur Vicky Sampson
44.	*Die Royal Hotel*	deur David Kramer
45.	*Little Girl*	deur Sibongile Khumalo
46.	*Free*	deur Boom Shaka
47.	*Sigiya Ngengoma*	deur Trompies
48.	*Sondela*	deur Ringo Madlingosi
49.	*Silang Mabele*	deur Vusi Mahlasela
50.	*Madiba*	deur Gabriel Mabe Thobejane
51.	*Burn out*	deur Sipho Mabuse
52.	*Mamodiegi*	deur Selaelo Selota

53.	*Naka Di a Lela*	deur Judith Sephuma
54.	*Qula*	deur Zim Ngqawane
55.	*Back of the Moon*	deur Pat Vuyisile Matshiza
56.	*Umajola*	deur Amampondo
57.	*Welela*	deur Miriam Makeba
58.	*Thetha*	deur Victor Ntoni
59.	*I Have A Dream*	deur Bheki Mseleku
60.	*Izintaba Kazihlangani*	deur Nothembi
61.	*Nomathemba*	deur Ladysmith Black Mambazo

SUID-AFRIKAANSE INHEEMSE MUSIEK:

- Geboorteliedere
- Slaapliedere [*Thula Mntwana, Antutulele*]
- Kinderliedere [*Sizinyoni, Thula Mama Thula, Piki Piki*]
- Huwelikslidere [*Baba Mnumzane, Tswang Le Boneng*]
- Werksliedere [*Shosholoza, Wa inamologa*]
- Vrolike, sosiale liedere [*Mangwane Mpulele*]
- Begrafnisliedere [*Bohang Seema*]
- Tradisionele helersliedere [*Vuma Dlozi Lami, Matome*]
- Jagliedere [*Mmutlanyana*]
- Struggle-liedere [*Induku zayayishaya, Yibambeni bafana, S’thule Mama, Senzeni na? Thina zizwe*]
- Gospelliedere [Sioniste Christelike Kerk]

BYLAE 5: AFRIKA-MUSIEKINSTRUMENTE

MEMBRANOFONE			DROMME				MEMBRANOFONE			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVhenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
	Intambula								/Khais	!kwa
		Ingqongqo								
					Tshomane		Ncomane			
Ingungu		Isidiphu			Moshupiane					
Isigubhu		Igubhu	Isighubu	Sekupu	Kiba		Tshigubu	Xigubu		
							Ngoma	Ngoma		
				Moropa	Moropa	Moropo	Murumba			
								Ndzumba		
			Ingungu enculu							
		Ikawu								Dou
									Muntshintshi	
									Shikolombane	
								Thungwa		
		Igogo	Equde							
IDIOFONE			**HANDKLAPPERS (SKUD- EN IDIOFONE)**				**IDIOFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVhenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
Iselwa	Ligoshu				Tshela		Tshele	Ndjele		
		Amanqashele	Amafahlakwana	Morothlwane						/keriiten
Imifece	Amafahlawane				Thlwahlwawadi	Mathlowa		Mafowa	/Xororokwa	/Kale
		Imiguza			Mathotse		Mutshakatha	Marhonge		
Khenqekhenqe							Thandane			

Amafohlwane		Lingcacu								
		Izikunjane	Amafahlakwana	Ditjobo						
				Manyenenyene						
		Ighagi								
IDIOFONE			**RATELS EN SKUDKOKERS (SLAG EN KONKUSSIE)**				**IDIOFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
Amatambo			Izikeyi			Marapo		Spagane		
AËROFONE			**FLUIT, FLUITJIE EN RIET**				**AËROFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
	Luveve						Nang ya ntsa			/Garras
				Lekhitlane	Naka ya Sefako	Pala	Pala			
			Ifegwana		Lengwane	Lengwane		Nanga	//Aren!as	
Ibande		Ibande					Dzio	Ndjwebe		Umbaendi
					Tsula	Nanka	Nanga ya danga		Flute of heaven’	
					Tsula ya noko					
			Impandula		Mokedietane	Mothlatsa	Nanga ya Davhi			
Igemfe		Ingcongolo								
		Ukombe								
Impempe			Impempe		Dinaka tsa lehlaka	Lehlaka noka				#Gi
					Faai		Tshipotoliyo	Shitloti		

					Dinaka	Dithlaka	Nanga			
Umtshingo	Umtshingosi	Ixilongo		Lekodilo		Mokoreie				
							Sitlanjani			
							Khumbugwe			
								Shiwaya		//Nasi/khosike
	Livenge	Utwi-ti-twi								//Ku//kxa-si
AËROFONE			**TROMPETTE**				**AËROFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
Icilongo										
AËROFONE			**HORINGS**				**AËROFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
Mpalampala	Mpalampala		Impalampala		Phalaphala	Lepapata	Phalaphala	Mhalamhala		
Upondo		Isogodhlo								
							Tshihoho		Kelp Horn	
CHORDOFONE			**SNAAR-BLAAS**				**CHORDOFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
										/Khou
						Nokukwane			Kha: s	
Ugubhu	Ugubu	Uhadi	Icaco	Thomo	Sekgapa	Segwana				Kopo
Umakhweyane	Umakweyana				Sekgapa		Dende	Xidende		
Umhubhe	Utiyane	Umrhube								
Isitontolo	Isitontolo			Setolotolo	Lekope		Tshigwana	Sekgapa		Kan'gan
Ubheli'indlela	Sikhelekhele	Ikatali	Pone	Sekatari	Sekgobogobo	Segankuru	Tsijolo			!Gawu-khas
Umqangala	Umqangala	Inkinge	Isikumero	Lekope	Lekope	Lengope	Lugube	Umqangala	!Gabus	

							Tshizambi	Xizambi		Nxoxoro
						Ramkie			Ramkie	Ramkie
										//Gwashi
										Fiddle
				Mokhope						
									Tamboer	
									Gabowie	
						Setinkane				/Ka/kanasi
						Mafata-Iswaneng				
CHORDOFONE			**SNAAR-BLAAS**				**CHORDOFONE**			
AbeZulu	**AmaSwati**	**AmaXhosa**	**AmaNdebele**	**Basotho**	**Bapedi**	**Batswana**	**VhaVenda**	**Batsonga**	**Khoi**	**San**
Ugwala	Makwindi	Ugwali		Lesiba	Lesiba	Lesiba	Ugwala		Gora	Gora